

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

RESPONDENTNÍ PROSTŘEDKY DEMONSTRATIVNÍCH DETERMINANTŮ
(KONTRASTIVNÍ KORPUSOVÁ ANALÝZA)

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Tereza Čapková

Studijní obor: Španělský jazyk a literatura

Ročník: 3.

2021

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

7.5.2021

Tereza Čapková

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce, PhDr. Janě Peškové, Ph.D., za průběžné konzultace, cenné rady, trpělivost a podporu při psaní bakalářské práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jsou respondentní prostředky španělských demonstrativních determinantů v českém jazyce a jejich následná korpusová analýza. Na základě odborné literatury jsou v teoretické části popsány charakteristické vlastnosti determinantů a demonstrativ. V praktické části jsou prostřednictvím korpusu InterCorp vyhledávány české ekvivalenty těchto determinantů.

Klíčová slova: determinant, demonstrativum, deixis, InterCorp

Abstract

This bachelor's thesis is focused on the corresponding means of the Spanish demonstrative determinants in the Czech language and their following analysis in corpus. There are described the characteristics of the determinants and demonstratives on the basis of reference books. The second, practical part works with the parallel corpus InterCorp by analysing Czech equivalents of the Spanish demonstrative determinants.

Keywords: demonstrative determinant, deixis, InterCorp

Obsah

ÚVOD	5
1. Teoretická část	7
1.1 Determinant	7
1.1.1 Vymezení vůči adjektivům	7
1.1.2 Vymezení vůči zájmenům	8
1.1.3 Dělení determinantů	9
1.1.3.1 Členy	9
1.1.3.2 Ukazovací determinanty	10
1.1.3.3 Přivlastňovací determinanty	10
1.1.3.4 Číslovky	11
1.1.3.5 Neurčité determinanty	11
1.1.3.6 Distributivní determinanty	12
1.1.3.7 Tázací a zvolací determinanty	12
1.2 Demonstrativní determinanty	12
1.2.1 Este, esta, estos, estas	14
1.2.2 Ese, esa, esos, esas	14
1.2.3 Aquel, aquella, aquellos, aquellas	15
1.3 Deiktická funkce demonstrativ	15
1.4 Demonstrativa z pohledu českého jazyka	18
1.5 Shrnutí poznatků teoretické části	20
2. Praktická část	21
2.1 Postup vypracování praktické části	21
2.2 Celková analýza demonstrativního determinantu <i>esta</i>	23
2.2.1 Analýza: Výskyt demonstrativa <i>esta</i> v nominálním syntagmatu se substantivem počitatelným, konkrétním, (ne)životným	26
2.2.1a Analýza nominálního syntagmatu <i>esta chica</i>	26
2.2.1b Analýza nominálního syntagmatu <i>esta casa</i>	28
2.2.2 Analýza: výskyt demonstrativa <i>esta</i> v nominálním syntagmatu s adverbialním významem (<i>esta mañana, esta tarde, esta noche</i>)	29
2.2.3 Výsledky výzkumu	31
2.3 Celková analýza demonstrativního determinantu <i>este</i>	32
2.3.1 Analýza: Výskyt demonstrativa <i>este</i> v nominálním syntagmatu se substantivem počitatelným, konkrétním, životným	35
2.3.2 Výsledky výzkumu	37
2.4 Celková analýza demonstrativního determinantu <i>esa</i>	38
2.4.1 Analýza: Výskyt demonstrativa <i>esa</i> v nominálním syntagmatu se substantivem počitatelným, konkrétním, (ne)životným	41
2.4.1a Analýza nominálního syntagmatu <i>esa mujer</i>	41
2.4.1b Analýza nominálního syntagmatu <i>esa casa</i>	43

2.4.2	Výsledky výzkumu	44
2.5	Celková analýza demonstrativního determinantu <i>ese</i>	44
2.5.1	Analýza: Výskyt demonstrativa <i>ese</i> v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, životným.....	47
2.5.2	Výsledky výzkumu	49
2.6	Celková analýza demonstrativního determinantu <i>aquella</i>	49
2.6.1	Výsledky výzkumu	51
2.7	Celková analýza demonstrativního determinantu <i>aquel</i>	51
2.7.1	Výsledky výzkumu	52
2.8	Shrnutí poznatků praktické části.....	53
ZÁVĚR		54
Resumen.....		57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ		59
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ		62

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou respondentní prostředky španělských demonstrativních determinantů v českém jazyce. Demonstrativní determinanty ve španělštině určují substantiva a dělí se do třech skupin podle časové a místní vzdálenosti mezi mluvčím a posluchačem.

Tato práce se zabývá španělskými výrazy a možnostmi jejich překladu do češtiny. Oba tyto jazyky patří do skupiny indoevropských jazyků. Český jazyk se ale dále řadí do podskupiny slovanských jazyků. Patří do kategorie syntetických, flexivních jazyků, má volný slovosled a je tvořen systémem skloňování a časování. Na rozdíl od češtiny je španělština součástí podskupiny románských jazyků. Skloňování se v ní nevyskytuje, a proto je tvořena rozvinutým systémem předložek. Dále je tvořena časováním sloves a slovosled je volný stejně jako v češtině. Zatímco kategorie demonstrativ se vyskytuje v obou jazycích, determinanty se v českých publikacích vůbec neuvádějí.

Cílem práce je stanovit, jakými českými prostředky jsou překládány španělské demonstrativní determinanty. Pokusíme se také zjistit, který prostředek je v překladu nejfrekventovaněji užívaný. Dále se zaměříme na to, jak, a zdali vůbec je v českém překladu španělských demonstrativ vyjadřován význam vzdálenosti mezi mluvčím a adresátem tak jako je tomu ve španělštině.

Tato práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části, se budeme zabývat definicí pojmu determinant. Na základě publikace *Gramática didáctica del español* (Gómez Torrego, 2005) budou uvedeny jeho charakteristické vlastnosti a rozdělení do skupin. Z toho důvodu, že v češtině neexistuje samostatný slovní druh determinantů, popíšeme také rozdíly mezi determinanty a adjektivy a mezi determinanty a zájmeny. Dále budou definovány vlastnosti a typy demonstrativ. Podle odborných publikací, především podle *Nueva gramática de la lengua española: Morfología y Sintaxis* (RAE, 2009), budou vysvětlena pravidla, dle kterých se jednotlivé demonstrativní determinanty užívají. V tomto případě se jedná zejména o vzdálenost popisovaného objektu k mluvčímu či adresátovi. Budeme se věnovat tématu deiktické funkce, která je pro demonstrativa typická. Budou vysvětleny termíny související s touto funkcí, jako například *exofora*, *endofora*, *katafora*. Dále bude objasněn rozdíl mezi funkcí deiktickou a anaforickou, jinými slovy mezi funkcí ukazovací a odkazovací. V závěru teoretické části budou podle odborné literatury představena také česká demonstrativa. V této podkapitole budeme

pracovat zejména s publikacemi *Akademická gramatika spisovné češtiny* (Štícha, 2013) a *Mluvnice současné češtiny* (Cvrček, 2010).

Ve druhé praktické části budou prostřednictvím korpusu InterCorp zanalyzována data k překladům demonstrativ *esta, este, esa, ese, aquella, aquel*. U každého z těchto demonstrativ bude provedena kvantitativní analýza a výsledkem bude graf četnosti užití českých demonstrativ a dalších prostředků v překladu. V této práci se budeme zabývat především již zmíněnou deiktickou funkcí demonstrativ. K tomu, abychom získali co nejvyšší počet demonstrativ právě v této funkci, budeme pracovat s předklady španělských filmových titulků, jelikož se domníváme, že právě v titulcích se nachází nejvíce příkladů z mluvené vrstvy jazyka.

V závěru práce shrneme veškeré poznatky, které získáme v průběhu obou částí, zejména analyzováním v části praktické.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Determinant

V publikacích věnujících se španělské lingvistice a gramatice se vyskytují dva výrazy, *determinante* a *determinativo*. V této bakalářské práci je preferován výraz první, a to *determinante*. Oba mají stejný význam a do českého jazyka je překládáme jako determinanty.

Determinant je vždy spjatý se substantivem a je součástí nominální skupiny (GN). Jeho úkolem je substantivum uvést, blíže určit jeho význam a rozvíjet, příklad *el perro*¹, *mi madre*². U některých substantiv nelze poznat, jestli se jedná o maskulinum, femininum, singulár nebo plurál, v takových případech plní svou funkci determinanty, které umožňují jejich rozlišení, například *el estudiante / la estudiante*³, *el paragua, los paraguas*.⁴

Z hlediska sémantiky mají determinanty ve větě aktualizační funkci (*actualizador*). Substantivum bez determinantu odkazuje pouze na pojem, determinant tento pojem upřesní a zkonkretizuje.

1.1.1 Vymezení vůči adjektivům

Většina determinantů, podobně jako adjektiva, se se substantivem, které určují, shodují v rodě a čísle.

Z pohledu slovosledu se pak adjektiva a determinanty výrazně odlišují. Determinanty jsou anteponovány před substantivy, to znamená, že determinanty přímo předchází substantivu, příklad *el castillo*⁵. Na druhou stranu adjektiva jsou v postpozici vůči substantivu, stojí tedy za ním, příklad *el castillo gótico*⁶, zde je postponováno adjektivum *gótico*.

Další rozdíl, kterým můžeme rozlišit adjektiva a determinanty je z pohledu lexikálního. Zatímco substantiva i adjektiva patří do skupiny slov, které nemají omezený počet slov

¹ pes

² moje matka

³ student / studentka

⁴ deštník / deštníky

⁵ hrad

⁶ gotický hrad

a stále se vytváří slova nová, tak determinanty jsou v tomto ohledu pevně určeny a omezeny a v průběhu let se nové nevytváří.

1.1.2 Vymezení vůči zájmenům

Zájmena a determinanty jsou mnohdy mezi sebou zaměňována. Slova, která jsou použita jako determinanty, mohou být v jiném kontextu i zájmeny. Pravidlem k rozlišení těchto dvou slovních druhů je přítomnost nebo naopak nepřítomnost podstatného jména.

Příklad 1:

*Este es nuestro perro*⁷.

V této větě výraz *nuestro* uvádí a blíže určuje význam substantiva *perro*, takže se jedná o determinant.

*Este perro es nuestro*⁸.

V tomto případě výraz *nuestro* substantivum nedoprovází, proto se jedná o zájmeno.

Příklad 2:

Aquella chica me gusta.⁹

Ve slovním spojení *aquella chica* výraz *aquella* rozvíjí substantivum *chica*, jedná se tedy o determinant.

(Esta no parece simpática), pero aquella me gusta.¹⁰

Naopak v této větě výraz *aquella* stojí samostatně, jedná se tedy o zájmeno.

Závěrem lze tedy shrnout, že rozdíl mezi determinantem a zájmenem je ten, že zájmeno nahrazuje podstatné jméno, determinant naopak podstatné jméno určuje.

⁷ Toto je náš pes.

⁸ Tento pes je náš.

⁹ Tamta dívka se mi líbí.

¹⁰ (Tahle nevypadá sympaticky,) ale tamta se mi líbí.

1.1.3 Dělení determinantů

Dělení determinantů se v různých gramatikách liší. Například *Nueva gramática de la lengua española* od Španělské královské akademie v nejužším smyslu řadí do třídy determinantů pouze členy určité, demonstrativa, posesiva, interogativa a exklamativa (2009, 50).

Gramatika Gómeze Torrega (2005, 69) dělí španělské determinanty obšírněji, a to do následujících skupin:

- Členy
- Ukazovací determinanty
- Přivlastňovací determinanty
- Číslovky
- Neurčité determinanty
- Distributivní determinanty
- Tázací a zvolací determinanty

V následujících podkapitolách se budeme věnovat podrobnějšímu popisu těchto kategorií.

1.1.3.1 Členy

Členy, španělsky *los artículos*, dělíme do dvou skupin na členy určité a neurčité. Do skupiny determinantů ale řadíme pouze členy určité.

Základní pravidlo pro užití členů neurčitých *indefinidos* (*un, una, unos, unas*) zní, že se užívají v případě, že je podstatné jméno použito poprvé a není známo z předchozího kontextu.

Naopak členy určité *definidos* (*el, la, los, las*) se používají, pokud:

- substantivum má obecný, generalizující význam, př. *El césped es verde*¹¹, *El tío es hermano de una madre o un padre*¹².
- substantivum vyjadřuje známý význam nebo význam, který se již dříve objevil v kontextu, př. *El tío se rompió la pierna*¹³.

¹¹ Tráva je zelená.

¹² Strýc je bratr matky nebo otce.

¹³ Strýc si zlomil nohu.

- člen substantivizuje jiný slovní druh, nejčastěji adjektivum nebo verbum, př. *El fumar mata*.¹⁴

V případě, že se před členem v maskulinu singuláru *el* nachází předložka *de* nebo *a*, dochází ke zkrácení těchto dvou výrazů na *del*, *al*.

1.1.3.2 Ukazovací determinanty

Základní *determinantes demostrativos* jsou *este*, *ese*, *aquel* a jejich ekvivalenty. Tyto determinanty jsou blíže popsány v následující kapitole, viz [2.3 Demonstrativní determinanty](#).

1.1.3.3 Přivlastňovací determinanty

Španělsky *determinantes posesivos* vyjadřují vlastnictví. Rozlišujeme dvě formy přivlastňovacích determinantů, a to formy přízvučné (úplné) a formy nepřízvučné (apokopované). Tyto dvě formy se od sebe odlišují zejména slovosledem ve větě.

Formy přízvučné

Formy přízvučné, které se musí shodovat se substantivem v rodě a čísle, musí být za podstatným jménem, např. *la pelota tuya*¹⁵.

Mužský rod, jednotné číslo	<i>mío, tuyo, suyo, nuestro, vuestro</i>
Mužský rod, množné číslo	<i>míos, tuyos, suyos, nuestros, vuestros</i>
Ženský rod, jednotné číslo	<i>mía, tuya, suya, nuestra, vuestra</i>
Ženský rod, množné číslo	<i>mías, tuyas, suyas, nuestras, vuestras</i>

Formy nepřízvučné

Naopak formy nepřízvučné, které se musí se substantivem shodovat pouze v čísle, musí být před podstatným jménem, např. *mi pelota*¹⁶. První a druhá osoba plurálu jsou stejné jako ve skupině přízvučných determinantů. Přítomnost nepřízvučného determinantu vylučuje přítomnost členu.

Jednotné číslo	<i>mi, tu, su</i>
Množné číslo	<i>mis, tus, sus</i>

¹⁴ Kouření zabíjí.

¹⁵ tvůj míč

¹⁶ můj míč

Gómez Torrego (2005, 79) do této skupiny také přidává tzv. přivlastňovací vztažný determinant *cuyo*¹⁷, Tento determinant vždy předchází substantivu a také se s ním shoduje v rodě i čísle (*cuya, cuyos, cuyas*). Příklad: *El chico, cuya madre es médica*¹⁸.

1.1.3.4 Číslovky

Gramatika Gómeze Torrega (2005, 92) řadí mezi determinanty také číslovky, španělsky *determinantes numerales*. Číslovky vyjadřují přesné množství substantiva. Dále se dělí do následujících skupin:

- základní, šp. *cardinales*, určují přesný počet substantiva – např.: *dos chicas*¹⁹
- řadové, šp. *ordinales*, určují pořadí substantiva – *el tercer chico*²⁰
- dílové, šp. *partitivos*, vyjadřují část, na kterou je rozdělený celek – *medio litro*²¹
- násobné, šp. *multiplicativos*, vyjadřují znásobený počet – *doble crimen*²²
- duálové, šp. *dual*, vyjadřují počet „oba“ – *en ambos casos*²³

1.1.3.5 Neurčité determinanty

Neurčité determinanty, španělsky *determinantes indefinidos*, narozdíl od číslovek vyjadřují blíže neurčené množství. Mezi základní španělské neurčité determinanty se řadí:

- *un, una, unos, unas*²⁴
- *algún, alguna, algunos, algunas*²⁵
- *ningún, ninguna*²⁶
- *otro, otra, otros, otras*²⁷

¹⁷ jehož

¹⁸ Kluk, jehož matka je lékařka.

¹⁹ dvě děvčata

²⁰ třetí kluk

²¹ půl litru

²² dvojnásobný zločin

²³ v obou případech

²⁴ jeden, nějaký

²⁵ nějaký, některý

²⁶ žádný

²⁷ další, jiný

- *mucho, mucha, muchos, muchas* ²⁸
- *poco, poca, pocos, pocas* ²⁹
- *todo, toda, todos, todas* ³⁰

1.1.3.6 Distributivní determinanty

Ve španělštině se mezi *determinantes distributivos* vyskytují dva výrazy, *cada*³¹ a *sendos / sendas*.³²

1.1.3.7 Tázací a zvolací determinanty

Mezi *determinantes interrogativos y exclamativos* řadíme determinanty *qué*³³; *cuánto*³⁴, *cuánta, cuántos, cuántas*.

1.2 Demonstrativní determinanty

Jak již bylo zmíněno, determinanty obecně, tedy i demonstrativní determinanty, rozvíjí podstatná jména a shodují se s nimi v rodě a čísle. Demonstrativa označují nebo ukazují na osobu, zvíře nebo věc (NGDLE 2009, 49) a také určují substantivum v prostoru a čase.

Ve španělštině rozlišujeme tři druhy demonstrativních determinantů, jejichž použití se řídí vztahem k mluvčímu a posluchači:

- *este, esta, estos, estas* ³⁵
- *ese, esa, esos, esas* ³⁶
- *aquel, aquella, aquellos, aquellas* ³⁷

Rozdělení na tyto tři vzdálenostní stupně se ve španělštině dochovalo z latiny. Ta rozdělovala demonstrativa podle stejného principu na demonstrativa popisující objekt nejbližší k mluvčímu („*hic*“), demonstrativa popisující objekt blíže k posluchači („*iste*“) a demonstrativa, která nebyla v blízkosti ani jednoho z účastníků („*ille*“).

²⁸ mnoho, velmi, moc, mnozí

²⁹ malý, málo

³⁰ celý, každý

³¹ každý

³² každý po jednom

³³ co, jaký, který

³⁴ kolik

³⁵ tento, tehle

³⁶ ten

³⁷ tamten

Dalšími tvary demonstrativních determinantů jsou také dnes již archaické tvary *estotro*, *esotro*, které rovněž mění svoji formu podle toho, v jakém se nachází rodě a čísle. Tyto tvary vznikly spojením determinantů *este* + *otro*. Mezi archaické tvary demonstrativních determinantů řadíme také výrazy *aqueste*, *aquese*. Přestože by se na první pohled mohlo jevit, že jsou tyto tvary odvozeny od demonstrativa *aquel* a mají tedy podobný význam, jejich původ pochází z latiny. Jedná se o složeniny z latinských slov zde („*eccum*“) a tenhle („*iste*“) / sám / („*ipse*“). A jejich význam je stejný jako v případě demonstrativ *este* a *ese*. Avšak jak již bylo zmíněno, dnes se tyto tvary ve španělštině nevyužívají.

Kromě těchto demonstrativních determinantů řadí NGDLE (2009, 1279) do skupiny demonstrativ také demonstrativní zájmena a demonstrativní adverbia. Do kategorie demonstrativních zájmen patří výrazy ve středním rodě *esto*, *eso*, *aquello*. Nicméně do této kategorie také řadíme *este*, *ese*, *aquel* (i s jejich morfologicky odlišnými tvary), které ve větě stojí samostatně, nerozvíjejí tedy substantivum. Dalšími demonstrativního zájmeny jsou podle NGDLE (2009, 1279) také *tal*, *tanto*. Demonstrativní adverbia se naproti tomu dále dělí do několika skupin podle jejich významu. První skupinou jsou adverbia označující místo, například *aquí*, *ahí*, *allí*, *acá*, *allá*. Do druhé skupiny patří adverbia, která určují časový údaj, například *ahora*, *entonces*, *ayer*, *mañana*, *hoy*, *anteayer*. A do třetí skupiny se řadí adverbia označující množství a způsob, kterými jsou *así*, *tanto*. Tato práce se ale dále zabývá pouze demonstrativními determinanty.

Z hlediska slovosledu se demonstrativa mohou slučovat s přivlastňovacími determinanty, číslovkami a s některými neurčitými determinanty. V případě této kombinace demonstrativa předchází dalšímu determinantu, například *estas mis camisetas*³⁸. Výjimkou je pouze neurčitý determinant *todo*, který předchází demonstrativu (Gómez Torrego 2005, 75), příklad *todos esos niños*³⁹.

Přestože demonstrativa, která se vyskytují před podstatným jménem nelze kombinovat se členem, v některých případech se mohou objevovat také demonstrativa, která jsou v postpozici. V tom případě musí být před substantivem člen, příklad *la chica esa*⁴⁰. Tento jev ale není ve španělštině příliš častý.

³⁸ tahle má trička

³⁹ všechny tyhle děti, příklad převzat z Gramática didáctica del español, Gómez Torrego (2005, 75)

⁴⁰ ta dívka, příklad převzat z Gramática didáctica del español, Gómez Torrego (2005, 75)

Pokud se nachází demonstrativní determinant za substantivem, jeho funkce ve větě není aktualizační, ale mění se ve funkci modifikátoru.

1.2.1 Este, esta, estos, estas

Demonstrativum *este* nebo jeho ekvivalenty se používají v následujících případech. Nejčastěji se jedná o případy, kdy je popisované substantivum mluvčímu buď časově nebo místně blízké anebo náleží do pole mluvčího, jako například v následujících příkladech:

1. *Esta plaza donde estamos es la más grande de Praga.*⁴¹ V tomto případě se jedná o místní blízkost, jelikož se na zmiňovaném náměstí mluvčí právě nachází.
2. *Este bolígrafo que tengo en la mano es azul.*⁴² V této větě se jedná o popis předmětu nacházející se v poli mluvčího.
3. *Esta tarde vamos al cine.*⁴³ V tomto případě popisujeme časové období, které právě probíhá, je tedy mluvčímu časově blízké.

Další užití demonstrativa *este* se řídí pořadím popisovaných objektů ve větě – *este* se užívá v případě, že se vyskytuje přímo za popisovaným výrazem.

4. *En la casa viven un hombre y dos mujeres. Estas son guapas y aquel es gordo.*⁴⁴
V podobných případech se nicméně objevují především zájmena nikoliv determinanty.

1.2.2 Ese, esa, esos, esas

Demonstrativum *ese* se užívá v případě, že popisuje substantivum, které spadá do pole posluchače nebo v případech, kdy je mluvčímu časově nebo místně vzdálenější.

1. *Ese libro que tienes es muy largo para mí.*⁴⁵ V této větě demonstrativní determinant rozvíjí substantivum *libro*, které spadá do pole mluvčího.

⁴¹ Toto náměstí, na kterém jsme, je největší v Praze.

⁴² Tato propiska, kterou mám v ruce, je modrá.

⁴³ Dnes odpoledne jdeme do kina.

⁴⁴ V domě žijí pán a dvě ženy. Ony jsou pěkné a on je tlustý.

⁴⁵ Ta kniha, kterou držíš, je pro mě moc dlouhá.

2. *Nació en 1993. Ese año se estableció la República Checa.*⁴⁶ V tomto případě se nejedná o popis současnosti. Naopak rok 1993 je již poměrně vzdálenější.

Demonstrativum *este* se dále užívá v případě, kdy v kontextu odkazuje na dříve zmíněný jev.

3. *¿Cómo se llama ese chico del que hablabas?*⁴⁷

1.2.3 Aquel, aquella, aquellos, aquellas

Demonstrativum *aquel* a jeho ekvivalenty se užívají v případech, kdy je popisované substantivum mluvčímu i posluchači časově nebo místně vzdálené.

1. *América fue descubierta en 1492. Aquel año fue importante para España.*⁴⁸

V kapitole 1.2.1. jsme určili, že demonstrativní zájmeno *este* se používá v případech, kdy odkazuje na substantivum, které se vyskytuje přímo před ním. Demonstrativní zájmeno *aquel* se naopak vyskytuje v případech, kdy odkazuje na substantivum, které je v takové větě vzdálenější.

2. *En la casa viven un hombre y dos mujeres. Estas son guapas y aquel es gordo.*⁴⁹

1.3 Deiktická funkce demonstrativ

Charakteristickým rysem demonstrativ je jejich deiktická funkce. Podle NGDLE (2009, 1269) se demonstrativa řadí mezi nejdůležitější deiktické výrazy v jazyce. Samotné deiktické výrazy nenesou žádný pojmový význam. Kromě demonstrativ mezi tyto výrazy dále také akademie řadí osobní zájmena (*pronombres personales*), posesíva (*los posesivos*), slovesné morfémy osoby a času (*los morfemas verbales de tiempo y persona*) některá slovesa týkající se pohybu jako například *ir, venir, traer, llevar*. NGDLE (2009, 1270) uvádí příklad deiktické funkce přivlastňovacího determinantu – když mluvčí pronese výrok *lo que está a mi derecha*⁵⁰ (v této větě je přivlastňovacím determinantem výraz *mi*), označuje jiné objekty než v případě, že se otočí o sto osmdesát stupňů a pronese stejný výrok. Z toho vyplývá, že *deixe* je vlastnost, která vyjadřuje

⁴⁶ Narodil se v roce 1993. V tom roce byla zřízena Česká republika.

⁴⁷ Jak se jmenuje ten kluk, o kterém jsi mluvil?

⁴⁸ Amerika byla objevena v roce 1492. Ten rok byl pro Španělsko důležitý.

⁴⁹ V domě bydlí muž a dvě ženy. Ony jsou pěkné a on je tlustý.

⁵⁰ po mé pravé straně

významy související s prostorovým a časovým umístěním mluvčích. Jinými slovy adresát musí znát danou situaci, aby jí správně porozuměl. Deixe je tedy závislá na kontextu.

Demonstrativum v deiktické funkci může být doprovázeno gestem – ukazováním. S tímto souvisí rozdělení deixe na dva typy. Prvním je tzv. *transparentní (průhledná) deixe*, kdy není nutno deiktický výraz doplnit ukázkou. Do této kategorie patří například osobní zájmena (*pronombres personales*) *yo, tú*. Tato zájmena jsou natolik srozumitelná, že gesto nevyžadují, jelikož mluvčí nikdy nepojmenuje adresáta zájmenem *já*. Druhým typem jsou naopak deiktické výrazy *neprůhledné*. K tomu, aby tyto výrazy přesně označily referenta, vyžadují ukázkou gestem. Do této skupiny řadíme například demonstrativní determinanty (*determinantes demostrativos*), jež jsou často doprovázena ukázkou prostřednictvím gesta.

V odborné literatuře se tématu deixe věnuje několik autorů, kteří se na její rozdělení zaměřují každý z jiného úhlu pohledu. Dle Pilar Pastor (2017, 13) je dnes nejužívanější koncepce Karla Bühlera, který určil tři typy deixe. Prvním typem je *deixe ad oculos*. Tento typ se vztahuje ke konkrétním objektům, které vidíme v okolí. Typickým příkladem *ad oculos* je konverzace mezi adresátem a mluvčím, kteří se nacházejí na stejném místě a mluvčí ukazuje na určitý objekt, například *Pojďme si sednout k tomu stolu*. Druhým typem je *anaforická funkce*. Ta odkazuje na něco již uvedeného v diskurzu (viz příklad anafory níže). Třetím druhem je *deixe am phantasma*. Tento typ označuje referenta, aniž by byl přítomný v situaci nebo dříve zmíněn. Tento referent je spojen s naší fantazií a často může souviset s něčím nadpřirozeným nebo vymyšleným.

Nueva gramática de la lengua española (2009, 1273) dále rozděluje deixi ze sémantického hlediska podle typu informace, kterou obsahuje. Dělí ji do následujících kategorií: na deixi osobní (*personal*), časovou (*temporal*), místní (*locativa*), kvantitativní (*cuantitativa*) a způsobovou (*modal*).

Deixe osobní (*personal*) ve sdělení ukazuje na určitou osobu. Ve španělštině tuto funkci nesou osobní zájmena (*pronombres personales*), posesíva (*posesivos*) a koncovky časování sloves, podle kterých rozeznáváme osoby, příklad (*yo*) *hablo* // (*ella*) *habla*.

Deixe časová (*temporal*) už podle názvu zařazuje sdělenou informaci do určitého dobového či časového kontextu. Časovou deixi rozlišujeme podle linie – budoucnost – přítomnost – minulost. Tuto funkci opět obsahuje flexe sloves, u kterých rozlišujeme

nejen osobu ale také časovou koncovku, příklad *(yo) hablo // hablé // hablaré*. Dále mají tuto deiktickou funkci také adjektiva, jako jsou například *pasado, actual, moderno* a adverbium *entonces*. Do této kategorie lze také zařadit názvy dnů v týdnu a měsíců, například *el lunes, enero*.

Mezi výrazy nesoucí informaci o místě, tedy výrazy s funkcí **deixe místní (locativa)** patří zájmenná ukazovací adverbia (*adverbios demostrativos*): *aquí, ahí, allí*, demonstrativní determinanty (*determinantes demostrativos*), jako například *esta silla, ese libro, aquellas gafas* a rovněž následující demonstrativní zájmena (*pronombres demostrativos*): *esto, eso, aquello*, příklad: *Quiero esto*. Mezi další výrazy vyjadřující deiktickou místní funkci lze považovat adjektiva související s označením místa, jako například *oriental, occidental*; stejně tak adverbia a ustálená slovní spojení, například *adelante, a la derecha*. Zde je třeba také zmínit, že i slovesa pohybu jako *ir, venir, llevar, traer* nesou deiktickou místní funkci, jelikož označují směr pohybu osoby.

Deixe kvantitativní (cuantitativa) se pojí s kvantifikátorem *tanto* označujícím množství. Tento kvantifikátor může mít ale také anaforickou funkci. Tyto dvě funkce rozlišíme na následujících příkladech. V příkladě, který uvádí NGDLE (2009, 1276) *No quiero tanto, por favor*, nese kvantifikátor *tanto* funkci deiktickou, jelikož ukazuje na určitý objekt a určuje jeho množství. Naopak ale v případě *A ella le gustaba el brócoli, pero a mí no me gustaba tanto*⁵¹, výraz *tanto* nese funkci anaforickou, jelikož odkazuje na kontext předcházející věty.

Posledním typem je **deixe způsobová (modal)**. Tu zastupuje adverbium *así*, které lze nahradit výrazem *de este modo*.

V české publikaci *Mluvnice češtiny 2 Tvarosloví (1986, 92)* je *deixe* rozlišována na *deixi situační*, jiným názvem *exoforu*. Ta je provázána s fyzickým světem kolem nás. A *deixi kontextovou*, tedy *endoforu*, která odkazuje na informace uvnitř textu. Endofora se dále dělí na *anaforu* a *kataforu*. Jak již bylo řečeno, anafora odkazuje na již dříve uvedenou informaci v textu nebo v komunikační situaci. Katafora naopak odkazuje na něco, co bude teprve zmíněno nebo upřesněno.

⁵¹ oba příklady převzaty z: RAE. *Nueva gramática de la lengua española: Morfología y Sintaxis*. Madrid: España Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3245.

Příklad anafory: *Včera jsem potkala sousedku a pozdravila ji.* V tomto příkladě nese anaforickou funkci zájmeno *ji*, které odkazuje na dříve zmíněné substantivum *sousedka*.

Příklad katafory: *V přijímacích zkouškách uspějí ti studenti, kteří získají 75% úspěšnost.* V tomto příkladě je substantivum *studenti* upřesněno v následující větě, kataforickou funkci zde nese vztažné zájmeno *kteří*.

1.4 Demonstrativa z pohledu českého jazyka

Na rozdíl od španělské lingvistiky se v české lingvistice setkáváme s pojmem *ukazovací zájmena*, nikoli tedy s pojmem *determinanty*.

Zájmena v češtině mohou zastupovat substantiva a adjektiva. Většinu zájmen lze skloňovat, patří tedy do skupiny ohebných slov a rozlišujeme, v jakém se nachází pádě a čísle. U některých zájmen rovněž rozlišujeme jejich rod, jako například zájmena *on – ona*. Naproti tomu se také vyskytují tzv. bezrodá zájmena. U těchto zájmen se rod neliší, do této skupiny patří například osobní zájmeno *my*.

Dělení zájmen v českém jazyce podle jejich funkce a významu se ve větě příliš neliší od rozdělení determinantů ve španělštině, proto tomuto tématu věnujeme jen krátkou zmínku. Václav Cvrček (2010, 210) dělí zájmena na osobní (*já, my, oni*), přivlastňovací (*můj, naše, vaše*), ukazovací (*ten, tenhle, onen*), tázací (*kdo, co, jaký*), vztažná (*jenž, který, jaký*), neurčitá (*něco, někdo, nějaký*) a záporná (*nikdo, nic, žádný*).

Václav Cvrček (2010, 218) definuje ukazovací zájmena jako taková, jež se používají k usnadnění orientace v předmětu hovoru. Jejich pomocí ukazujeme – mohou být spojena s ukázáním rukou (gestem) (viz deiktická funkce v předchozí kapitole) na určité osoby nebo věci, př. *taková holka, onen dům*, nebo jejich pomocí odkazujeme v textu (anaforická funkce). Ukazovací zájmena jsou nejčastěji tvořena kořenem *ten* v maskulinu, *ta* ve femininu a *to* v neutru. Tyto tvary jsou zároveň i samostatnými ukazovacími zájmeny.

František Štícha ve své gramatice (2013, 399) rovnou rozlišuje tato zájmena na dvě skupiny, a to na odkazovací, kam řadí například zájmena *tento* a *takový*, která plní anaforickou funkci v textu. Druhou skupinou jsou zájmena ukazovací. Mezi ně řadí zájmeno *tenhle*, kterému připisuje právě funkci deiktickou – ukazování mimo text. Tato zájmena se užívají především v mluvené řeči, v textech se vyskytují zejména

v dialozích dramatu a prózy. Jako základní ukazovací zájmeno uvádí Štícha (2013, 400) již zmíněné *tenhle*. Příklad: *Tahle židle je obsazená*.

Přestože se zájmeno *tento* řadí spíše mezi zájmena odkazovací, v některých případech jej lze užít také jako zájmeno v ukazovací funkci, například: *Tato krásná mladá dáma je ředitelka?*⁵² V tomto případě zájmenem přímo určujeme, která dáma je ředitelka. Navíc je pravděpodobné, že tato věta bude vyřčena v mluvené podobě. Z těchto důvodů se jedná o deiktickou funkci zájmena.

V češtině se vyskytují také hovorová ukazovací zájmena, tedy taková zájmena, která jsou sice spisovná, ale užívají se spíše v mluvené řeči a v písemných textech mohou být považována za nevhodná. U této kategorie podobně jako ve španělštině mluvčí rozlišuje prostorovou vzdálenost referenta. Zájmeno *tenhleten* se užívá, je-li referent v menší vzdálenosti od mluvčího, příklad: *Poděj mi tenhleten sešít*. Naopak užití zájmena *támhleten* souvisí se vzdálenějším objektem, příklad: *Já se s lidma dokážu domluvit, ale támhleten zamračeněj kolega se s váma mazat nebude*.⁵³

Z toho důvodu, že v praktické části v českém překladu není rozlišováno mezi zájmeny odkazovacími a ukazovacími, řadíme zde do demonstrativních zájmen navzdory Štíchově terminologii také zájmena *takový*, *onen* a *týž/tentýž*. Nicméně tato dvě poslední zmíněná demonstrativa nejsou v mluvené řeči v současnosti příliš využívána.

Stejně jako je tomu ve španělštině, tak i mezi česká demonstrativa řadíme ukazovací zájmenná příslovce: *tu*, *tady*, *zde*. Jelikož jsou v praktické části některé španělské determinanty překládány právě prostřednictvím těchto adverbii, věnujeme jim zde prostor k základnímu popisu. Podle vzdálenosti k mluvčímu je můžeme rozlišovat na související s místem, kde se mluvčí přímo vyskytuje – *zde*, *tady*, *tu*. Dále s místem, která jsou sice mluvčímu na dohled, nicméně jsou od něj vzdálenější – *odtud*, *odsud*, *sem*. A jako další příklady uvádíme také *tudy*, *tamhletudy*, *tudyhle*.

⁵² příklad převzat z: ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2205-9.

⁵³ příklad převzat z: ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2205-9.

1.5 Shrnutí poznatků teoretické části

Základní funkcí determinantu je doprovázet a rozvíjet substantivum. Musí se s ním shodovat v rodě a čísle. V některých případech rozlišujeme rod nebo číslo substantiva právě podle determinantu. Determinanty dělíme do několika skupin, na členy, ukazovací determinanty, přivlastňovací determinanty, číslovky, neurčité determinanty, distributivní determinanty, tázací a zvolací determinanty.

Mezi demonstrativa řadíme kromě determinantů také zájmena a adverbia. Demonstrativní determinanty jsou výrazy *este, ese, aquel*. Každý z nich má své tvary ve femininu a množném čísle. Jejich užití se ve španělštině řídí podle několika pravidel, nejvýznamnějším kritériem je místní a časová vzdálenost k mluvčímu. Demonstrativa se vyznačují pro ně charakteristickou deiktickou funkcí, tzn. ukazováním na objekt. Mohou mít ale také anaforickou funkci, tzn. odkazování v textu.

V češtině se determinanty nevyskytují. Za jejich české ekvivalenty jsme určily ukazovací zájmena, mezi která patří například *ten, tehle, tamten*.

2. PRAKTICKÁ ČÁST

Předmětem praktické části bude výzkum toho, jakým způsobem se překládají demonstrativní determinanty ze španělského jazyka do českého. Výzkum bude proveden pomocí Českého národního korpusu, kde se zaměříme na respondenci determinantů *esta, este, esa, ese, aquella, aquel* v titulcích k filmům. Z toho vyplývá, že se budeme zabývat pouze jednotným číslem v obou rodech. Cílem této části je určit, jaká česká demonstrativa korespondují se španělskými a zjistit, které z nich je nejfrekventovanější. Také se budeme zajímat, zda se česká demonstrativa v překladu rozlišují podle vzdálenosti k mluvčímu a adresátovi.

Praktická část bude rozdělena na šest celkových analýz podle jednotlivých determinantů. V těchto analýzách určíme české respondentní prostředky španělských determinantů. Na základě těchto celkových analýz se poté ještě v jednotlivých výzkumech detailněji zaměříme na nominální syntagmata s určitými podstatnými jmény. Záměrem těchto jednotlivých analýz bude zjistit, jestli překladatelé odlišují demonstrativní determinanty rozvíjející určitá životná/neživotná substantiva podle vzdálenosti k mluvčímu stejně jako ve španělštině nebo zda se tento distinktivní rys španělských demonstrativ v češtině nerozlišuje.

Český národní korpus byl založen v roce 1994, aby vytvářel a zpřístupňoval rozsáhlá jazyková data pro výuku a výzkum ve formě elektronických korpusů. V současné době zajišťuje přístup k více než třem miliardám slov uspořádaných v korpusech synchronních i diachronních, mluvených i psaných, paralelních i jednojazyčných.

Projekt ČNK provozují zejména pracovníci dvou ústavů FF UK. Na sběru materiálů a koordinaci dílčích činností se ovšem kromě toho podílejí i více než dvě stovky externistů z celé ČR.⁵⁴

2.1 Postup vypracování praktické části

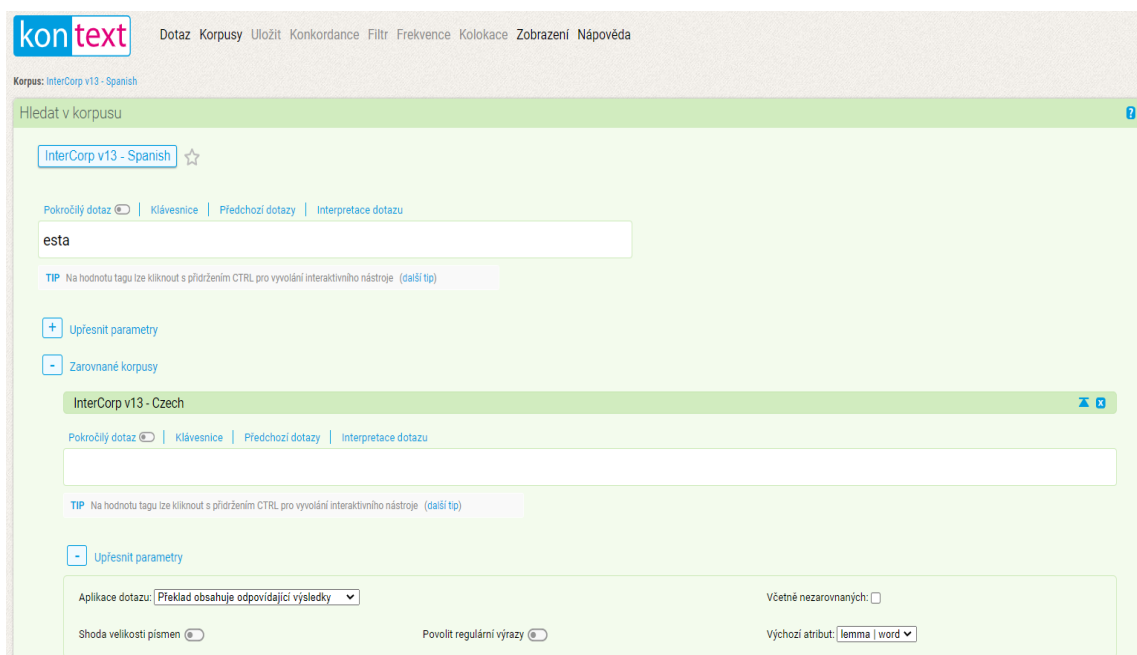
Na webové stránce Českého národního korpusu⁵⁵ přejdeme na odkaz **KonText**. K plnému využití funkcí korpusu je nutné být registrovanými a přihlášenými uživateli. V nabídce zvolíme InterCorp v13 – Spanish a v sekci zarovnané korpusy InterCorp v13 – Czech.

⁵⁴ *Příručka ČNK* [online]. Praha: Příručka ČNK, 2020 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>

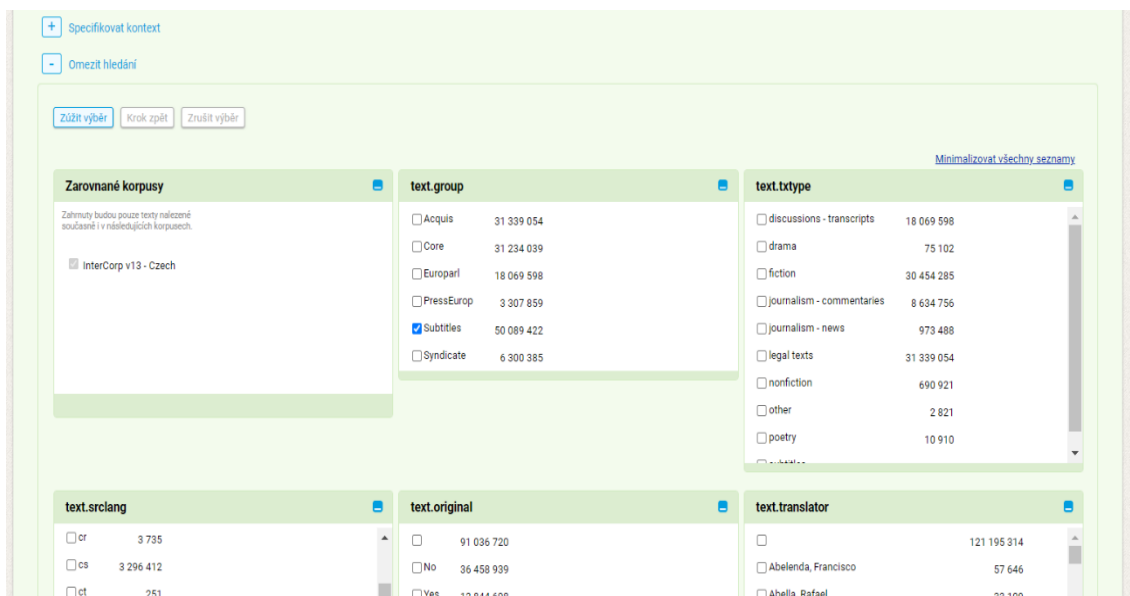
⁵⁵ Český národní korpus. *Český národní korpus* [online]. Praha [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

Nyní můžeme vyplnit samotný dotaz. V sekci zarovnané korpusy dotaz nevyplňujeme. Zde by bylo vhodné výraz vyplnit v případě, že bychom hledali přesný překlad demonstrativa do češtiny. Nás ale zajímají veškeré způsoby překladu.

V sekci **Omezit hledání** zvolíme ve úseku *text.group* podtitul **Subtitles** a v úseku *text.srclang* zadáme zkratku pro španělské texty **es**.

Obrázek č. 1 – Práce s korpusem

Obrázek č. 2 – Omezení hledání

2.2 Celková analýza demonstrativního determinantu *esta*

V případě demonstrativa *esta* bylo podle výše zmíněného postupu nalezeno 500 výskytů. Pomocí záložky **Konkordance** a poté funkce **Vzorek** omezíme tento počet na 250 výskytů. Z tohoto počtu vyloučíme případy, kdy demonstrativum *esta* neplní funkci determinantu [1], [2]. V prvním příkladě se sice jedná o demonstrativum, nicméně je ve funkci zájmena, z toho důvodu ho musíme vyloučit. V případě druhém bylo do korpusu sloveso *está* (*estar*) zadáno bez diakritiky vyznačující ve španělštině přízvuk, z toho důvodu se chybně zařadilo mezi demonstrativa. Tímto postupem dostaneme 180 vzorků.

(1)

a. *Esta es la última vez.*

b. *Tohle je naposledy.*

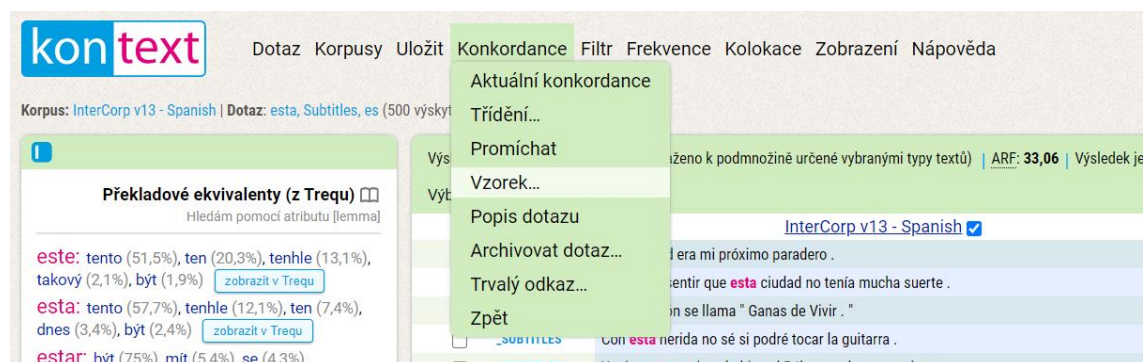
[*El espinazo del diablo [Děblová páteř]*, 2001, překlad: Iva Hudcová]

(2)

a. *Se esta moviendo.*

b. *Hejbe se lustr.*

[*Kika*, 1993, překladatel neuveden]

Obrázek č. 3 – Funkce Konkordance, Vzorek

Demonstrativa užitá v nominálním syntagmatu (*esta casa*), mohou být nositelem jednak významu deiktického, tzn. ukazování na určité komponenty v aktuální komunikační situaci, ale také významu anaforického, tzn. odkaz na objekty zmíněné v předchozím sdělení. Jelikož z kontextu u jednotlivých případů nelze jednoznačně určit, jaký funkci demonstrativa mají, zda se jedná o deixi nebo anaforu, odfiltrujeme ta nominální syntagmata, kde demonstrativum determinuje abstraktní substantiva (jako jsou například

*la pobreza, la esperanza, el miedo*⁵⁶), neboť se domníváme, že v případě abstraktních substantiv nemusí být deiktický význam vždy aktivován. Po vyloučení těchto syntagmat dostáváme 132 výskytů, které budou předmětem další analýzy.

Překlad pomocí českého demonstrativního ekvivalentu byl použit celkem v 54 případech, z toho nejvyskytovanější jsou determinanty *tenhle, tahle, tohle* a jejich ekvivalenty, které se objevily ve 20 příkladech.

(3)

a. *Esta casa y todo lo que hay en ella no van demasiado contigo.*

b. *Tenhle dům a všechny tyhle věci se k vám nehodí.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neuveden]

(4)

a. *En tu casa me dieron esta dirección.*

b. *Volala jsem ti domů, dali mi tuhle adresu.*

[*Tesis [Diplomová práce]*, 1996, překladatel neuveden]

V 17 případech bylo demonstrativum přeloženo prostřednictvím českého *ten, ta, to* a jejich ekvivalentů.

(5)

a. *¿Qué hace aquí esta maleta?*

b. *Co tady dělá ten kufr?*

[*Mujeres al borde de un ataque de nervios [Ženy na pokraji nervového zhroucení]*, 1988, překladatel neuveden]

(6)

a. *¡Le pido por favor que mire esta cara!*

b. *Žádám vás, abyste se podívali na tu tvář.*

[*El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí]*, 2009, překlad: Lidmila Hružová]

⁵⁶ chudoba, očekávání, strach

Demonstrativa *tento, tato, toto* a jejich ekvivalenty byly použity v 15 překladech.

(7)

a. *Hace muchos años que estamos prisioneros en **esta** caverna.*

b. **Tato** jeskyně je nám vězením už mnoho let.

[*El topo* [Krtek], 1970, překladatel neuveden]

(8)

a. *¿Y sigues viendo a toda **esta** gente?*

b. *Pořád se vídáš s **těmito** lidmi?*

[*Mar adentro* [Hlas moře], 2004, překladatel neuveden]

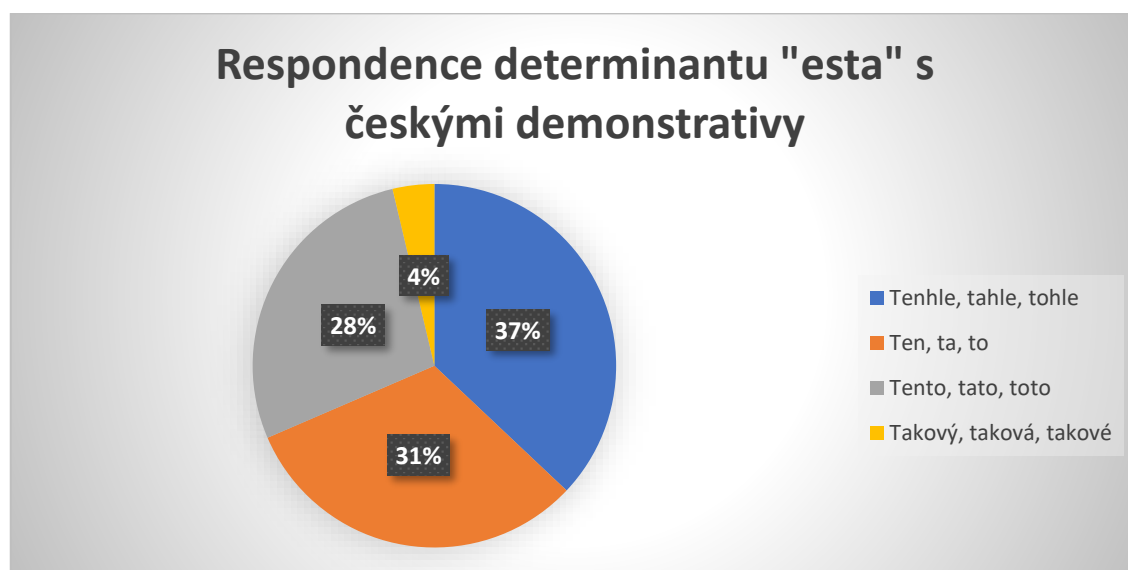
Poslední české demonstrativum, které bylo použito pro překlad ve 2 případech je *takový, taková, takové* a jeho ekvivalenty.

(9)

a. *¿Adónde voy con **esta** cara?*

b. *S **takovým** ciferníkem nevylezu.*

[*Todo sobre mi madre* [Vše o mé matce], 1999, překladatel neuveden]

Graf č. 1 - Respondence determinantu *esta* s českými demonstrativy

Ve 35 případech bylo demonstrativum z překladu zcela vypuštěno [10], [11] a ve 43 případech byl zvolen jiný způsob překladu [12].

(10)

a. *¿Dónde se habrá metido **esta** niña?*

b. *Tak kam se poděla?*

[*El laberinto del Fauno* [Faunův labyrint], 2006, překlad: Renata Prucklová]

(11)

a. *¡Qué final desagradable **esta** novela, eh!*

b. *Jaký otřesný konec knihy.*

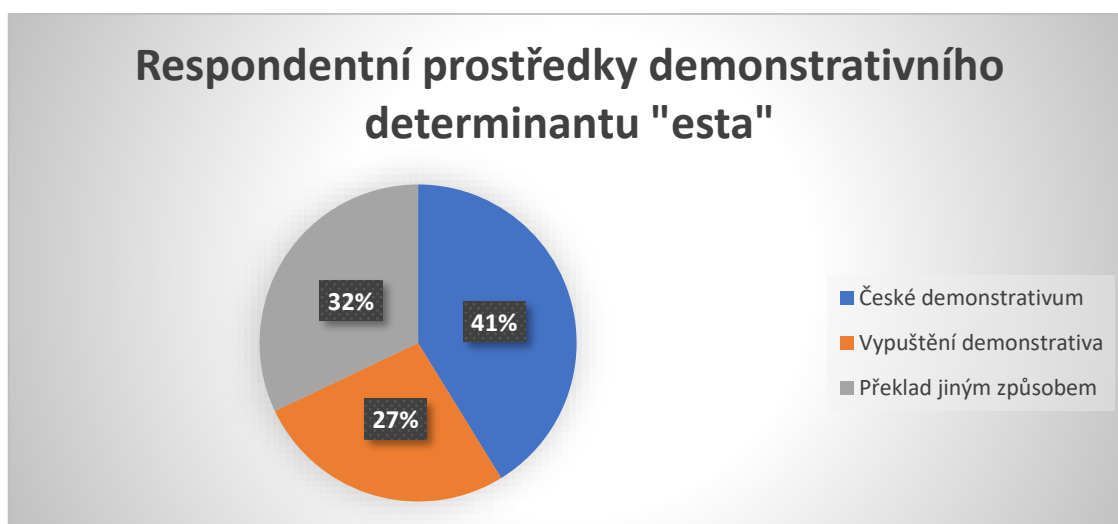
[*El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí]*, 2009, překlad: Lidmila Hružová]

(12)

a. *Empecé a sentir que **esta** ciudad no tenía mucha suerte.*

b. *Pomalu mi docházelo, že **tady** mi pšenka nepokvete.*

[*El mariachi*, 1993, překladatel neuveden]

Graf č. 2 - Respondentní prostředky demonstrativního determinantu *esta*

2.2.1 Analýza: Výskyt demonstrativa *esta* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, (ne)životným

Cílem této analýzy je určit respondentní prostředky demonstrativního determinantu *esta* s určitým životným i neživotným, počítatelným, konkrétním substantivem. Pro účel této analýzy byla vybrána nominální syntagmata *esta chica* a *esta casa*, která budou předmětem analýzy, ve které budeme opět pracovat s korpusem InterCorp.

2.2.1a Analýza nominálního syntagmatu *esta chica*

Nominální syntagma *esta chica* se objevilo celkem v sedmi případech. V jednom příkladě bylo přeloženo prostřednictvím demonstrativa *tahle*.

(13)

a. *Es un ángel **esta** chica, no?*

b. **Tahle** služka je anděl.

[*Géminis [Blíženci]*, 2005, překladatel neuveden]

Prostřednictvím českého demonstrativa *ta* byl španělský determinant přeložen ve dvou výskytech.

(14)

a. *Esta chica tiene estilo.*

b. *Ta holka má šarm.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neuveden]

(15)

a. *Esta chica, Colotto, [...]*

b. *To děvče, Colottová.*

[*El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí]*, 2009, překlad: Lidmila Hružová]

Ve čtyřech případech bylo demonstrativum vypuštěno.

(16)

a. *Dios mío, ¿dónde habrá ido esta chica?*

b. *Bože, kam mohla jít?*

[*Todo sobre mi madre [Vše o mé matce]*, 1999, překladatel neuveden]

Graf č. 3 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *esta chica*

2.2.1b Analýza nominálního syntagmatu *esta casa*

Nominální syntagma *esta casa* se ve španělských titulcích s překladem do českého jazyka objevuje ve 20 případech. Kromě dvou případů, kdy byl překlad tohoto syntagmatu vypuštěn [17], bylo k přeložení použito vždy české demonstrativum.

(17)

a. *¡Cuántas escaleras tiene **esta** casa!*

b. *Je to spousta schodů.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neveden]

Pomocí českého demonstrativa *tento* bylo toto syntagma přeloženo v pěti případech.

(18)

a. *En **esta** casa no se va a matar ninguno!*

b. *Nikdo se v **tomto** domě nebude zabíjet.*

[*Mar adentro [Hlas moře]*, 2004, překladatel neveden]

České demonstrativum *tenhle* bylo použito k překladu ve dvou výskytech.

(19)

a. ***Esta** casa y todo lo que hay en ella no van demasiado contigo.*

b. ***Tenhle** dům a všechny tyhle věci se k vám nehodí.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neveden]

K využití demonstrativa *to* došlo ve 2 případech.

(20)

a. ***Esta** casa es impresionante.*

b. ***To** je nádherný dům.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neveden]

Kromě již zmíněných demonstrativ byly k překladu použity také ukazovací zájmenná příslovce. V nejvíce případech, a to v pěti, se jednalo o příslovce *sem*.

(21)

a. *No volveré a **esta** casa nunca más.*

b. ***Sem** už nikdy nevkročím.*

[*Todo sobre mi madre [Vše o mé matce]*, 1999, překladatel neveden]

(22)

a. [...] ¡cuántos muebles tenés en *esta* casa!

b. [...] kolik **tu** máš gaučů?

[*El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí]*, 2009, překlad: Lidmila Hružová]

Poslední využití ukazovací zájmené příslovce bylo *tady*, kterým bylo syntagma přeloženo v jednom případě.

(23)

a. *Esta* casa sigue oliéndome a mamá.

b. *Tady* to pořád voní jako máma.

[*Volverás [Ty se vrátíš]*, 2002, překladatel neuveden]

Graf č. 4 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *esta casa*

2.2.2 Analýza: výskyt demonstrativa *esta* v nominálním syntagmatu s adverbialním významem (*esta mañana, esta tarde, esta noche*)

Tato analýza vychází z již zmíněných dat, kdy bylo v korpusu InterCorp vyfiltrováno 133 výskytů na dotaz *esta*.

Z 50 vět, kdy se tento determinant pojil s jedním ze zmíněných podstatných jmen, bylo ve 34 případech toto spojení přeloženo prostřednictvím výrazu *dnes (dneska)* [24], [25] a pouze v jednom případě bylo k překladu zvoleno demonstrativum *tahle* [26]. V jednom

případě došlo také k překladu pomocí přídavného jména *celý* [27]. Ve zbylých 14 případech byl rozvíjející člen vypuštěn [28], [29].

(24)

a. *Pues entonces vete tú **esta** tarde y cómpralos.*

b. *Tak, tady máš a kup to **dnes** odpoledne.*

[*Carne trémula [Na dno vášně]*, 1997, překladatel neuveden]

(25)

a. *A propósito, ha llamado **esta** mañana temprano.*

b. *Mimochodem, **dnes** brzo ráno volal.*

[*Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí]*, 2009, překlad Barbora Knobová]

(26)

a. ***Esta** noche me voy a suicidar.*

b. ***Tuhle** noc spáchám sebevraždu.*

[*Camino*, 2008, překladatel neuveden]

(27)

a. *Tuve mucha fiebre **esta** noche.*

b. ***Celou** noc jsem měla vysokou teplotu.*

[*Tristana*, 1970, překladatel neuveden]

(28)

a. *Pero por ejemplo. **esta** mañana me ha llamado [...]*

b. *Ale ráno mi volal, **ella** **pr**išla, a najednou je tu tohle.*

[*Kika*, 1993, překladatel neuveden]

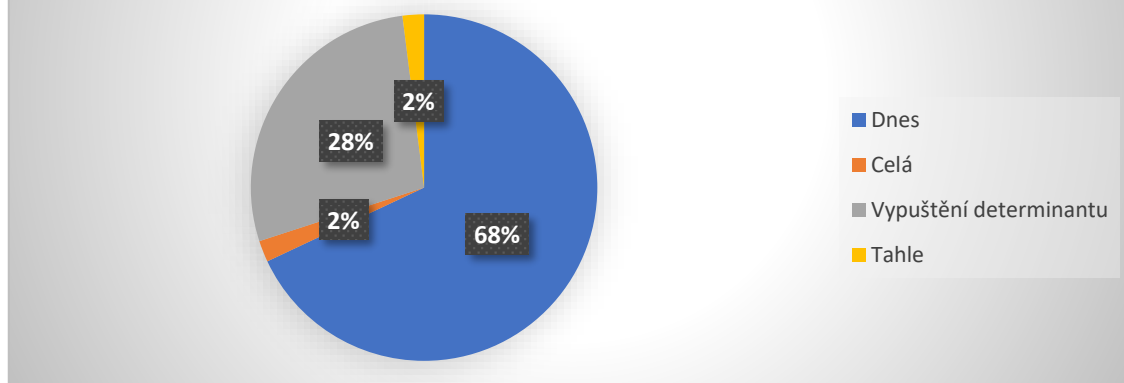
(29)

a. *Jere, vos y Meme tienen que hacer las compras ... para **esta** noche.*

b. *Jere, pùjdete s Meme nakoupit jídlo ... na večer.*

[*Géminis [Blíženci]*, 2005, překladatel neuveden]

Respondentní prostředky demonstrativa "esta" v nominálním syntagmatu s adverbiálním významem

Graf č. 5 – Respondentní prostředky demonstrativa *esta* v nominálním syntagmatu s adverbiálním významem

2.2.3 Výsledky výzkumu

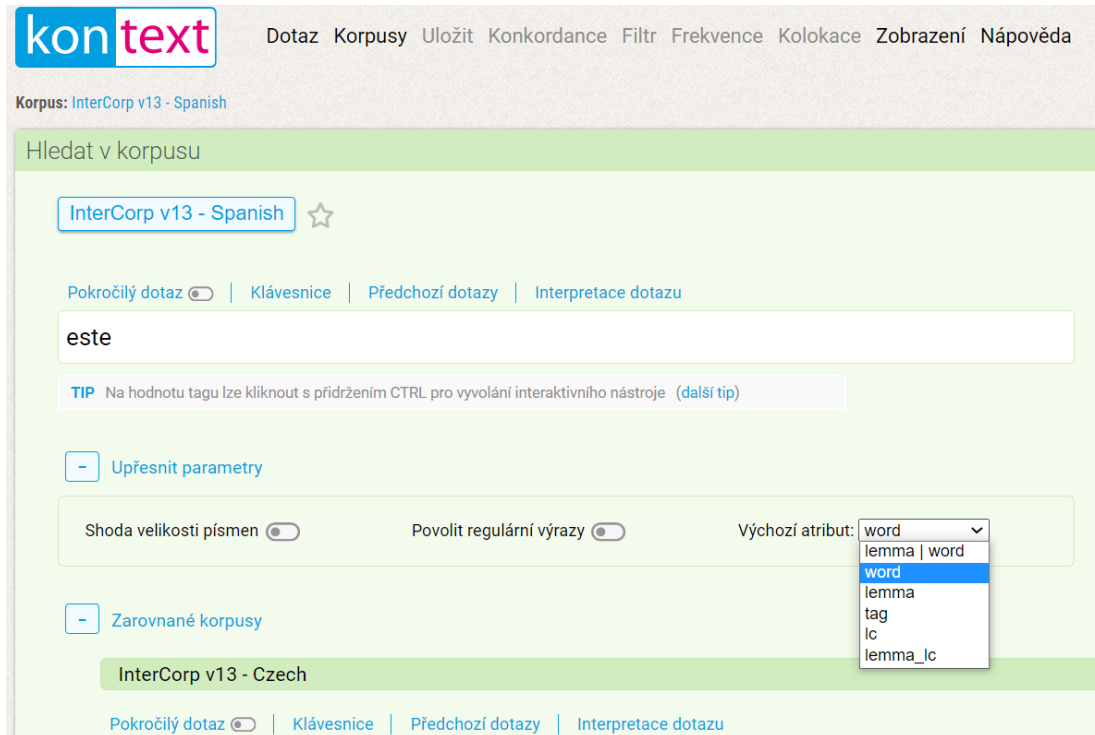
Z celkového výzkumu determinantu *esta* vyplývá, že převažuje tendence překládat španělská demonstrativa českými ekvivalentními ukazovacími zájmeny, z nichž ale nelze jednoznačně určit jedno nejfrekventovaněji používané, jelikož demonstrativa *tenhle*, *ten* i *tento* měly podobný počet využití.

Závěrem první analýzy ohledně výskytu demonstrativa v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, (ne)životným lze říci, že největší tendence v překladu syntagmatu *esta chica* je vypuštění demonstrativ, ke kterému došlo v 57 %. Z českých demonstrativ bylo nejfrekventovaněji užitá *ta*. Z analýzy překladu syntagmatu *esta casa* vyplývá, že prostředky k překladu determinantu *esta* rozvíjející substantivum *casa* jsou vždy respondentní s českými demonstrativy. V tomto slovním spojení nelze jednoznačně určit v překladu nejvyužívanější české demonstrativum ani stanovit, zdali jsou frekventovanější demonstrativní zájmena nebo demonstrativní zájmenná příslovce, jelikož byly obě skupiny využity rovným poměrem.

Výsledkem analýzy ohledně výskytu demonstrativa *esta* v nominálním syntagmatu s adverbiálním významem je, že respondentními prostředky nejsou česká demonstrativa, nýbrž adverbium *dnes*, které bylo využito v 68 %.

2.3 Celková analýza demonstrativního determinantu *este*

K vypracování této analýzy budeme pracovat dle postupu popsaného na začátku této kapitoly. Avšak z toho důvodu, že tento tvar je zároveň základní podobou tohoto lexému, jedná se tedy o lemma, musíme v sekci **Upřesnit parametry** a v podtitulu **Výchozí atribut** zvolit *word*. Tímto omezíme vyhledávání jen na přesné shody s výrazem *este*.

Obrázek č. 4 – Výchozí atribut

Podle tohoto postupu dostaneme 416 výskytů. Stejně jako v předchozí analýze nejdříve odfiltrujeme ty výskyty, kde se *este* nevyskytuje jako determinant [30], [31]. V případě příkladu číslo 31 se dokonce nejedná ani o demonstrativum, výraz *este* zde vyjadřuje označení světové strany – *východ*. Posléze rovněž vyloučíme z analýzy abstraktní substantiva [32].

(30)

a. *Este es un cabrón.*

b. *Je to poděš.*

[*El mariachi*, 1993, překladatel neuveden]

(31)

a. *Cada polizonte al este del Misisipí [...]*

b. [...]*každěj chlupatej východně od Mississippi.*

[*Mi enemigo y yo*, 1944, překladatel neuveden]

(32)

- a. *Dios nos bendice a través de **este** amor.*
- b. *Bůh nám žehná prostřednictvím **této** lásky.*

[*El crimen del padre Amaro [Zločin pátera Amara]*, 2002, Zuzana Solanesová]

Po vyloučení těchto případů dostaneme 189 výskytů demonstrativního determinantu *este*. Z českých demonstrativ bylo v překladu nejvyužívanější *ten, ta, to*, které se vyskytlo v 61 případech.

(33)

- a. ***Este** perro se va con cualquiera.*
- b. ***Ten** pes jde ke každému.*

[*Todo sobre mi madre [Vše o mé matce]*, 1999, překladatel neuveden]

(34)

- a. *Mira **este** espejo.*
- b. *Podívej na **to** zrcadlo.*

[*Modernidad barbara*, 1989, překladatel neuveden]

Ve 41 případech bylo použito demonstrativum *tenhle, tahle, tohle*.

(35)

- a. *Lo primero de todo, quiero que **este** señor hable con su mujer.*
- b. *Nejdřív chci, aby si **tenhle** člověk promluvil se svou ženou.*

[*Celda 211 [Cela 211 – Vězeňské peklo]*, 2009, překladatel neuveden]

(36)

- a. *¿Y usted compró **este** ticket?*
- b. *Vy jste si koupila **tuhle** letenku ?*

[*María, llena eres de gracia [María milostiplná]*, 2004, překladatel neuveden]

Prostřednictvím českého *tento, tato, toto* byl španělský determinant přeložen ve 22 případech.

(37)

- a. *Pero una semana con **este** perro?*
- b. *Za týden bude **tento** pes naprosto báječný!*

[*Bombon: El Perro [Psí život]*, 2004, překladatel neuveden]

(38)

a. *Este médico es estupendo [...]*

b. *Tento doktor je výborný.*

[Camino, 2008, překladatel neuveden]

České demonstrativum *takový, taková, takové* se objevilo ve třech případech.

(39)

a. *¡Qué castigo me ha dado Dios con este hermano!*

b. *Proč mě Bůh potrestal **takovým** bratrem?*

[Tristana, 1970, překladatel neuveden]

(40)

a. *¡Sí, pero no me va a decir que semejante mujer se va a acordar de este pibe!*

b. *[...] neříkejte mi, že taková žena by si pamatovala **takové** děcko.*

[El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí], 2009, překlad: Lidmila Hružová]

Graf č. 6 – Respondentní prostředky českých demonstrativ determinantu *este*

K překladu byla také využita ukazovací zájmenná příslovce *sem, tady* a *tu*, a to celkem ve 4 případech.

(41)

a. *[...] que guardamos en este molino.*

b. *Tady ve mlýně je v bezpečí.*

[El laberinto del Fauno [Faunův labyrint], 2006, překlad: Renata Prucklová]

Způsob překladu pomocí vypuštění demonstrativa byl použit v 58 případech.

(42)

a. *¿Y cómo se llama este amigo?*

b. *Jak se jmenuje?*

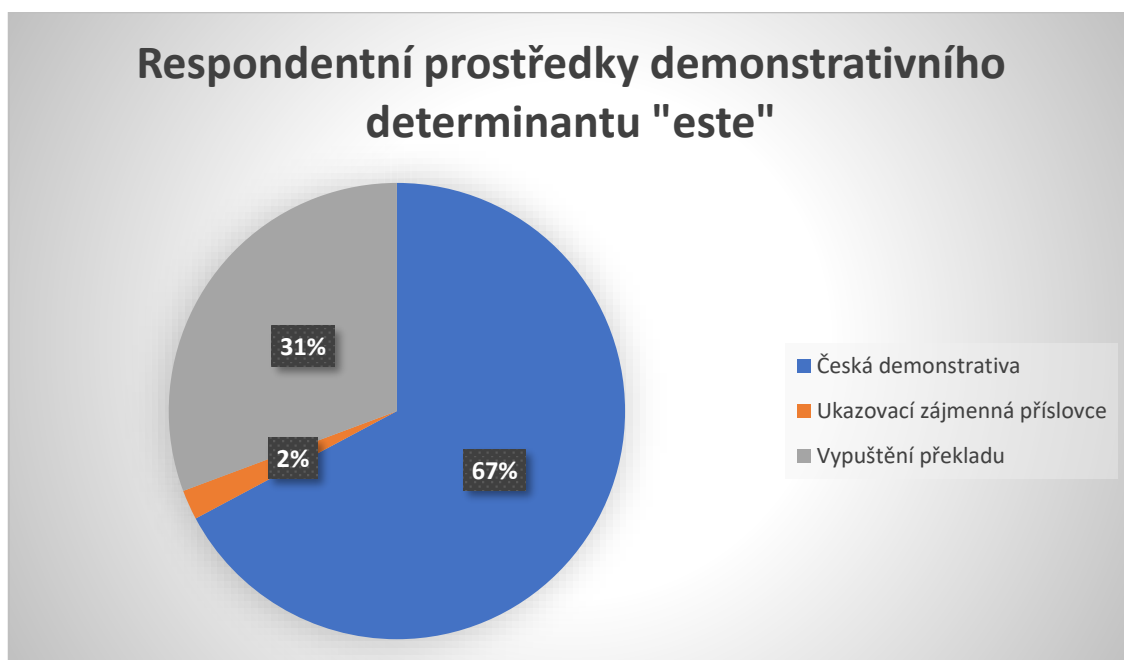
[*María, llena eres de gracia [María milostiplná]*, 2004, překladatel neuveden]

(43)

a. *Es imposible que pueda acercarse a este tribunal [...]*

b. *Nebude se moci dostat do blízkosti soudní síně, demonstranti blokují všechny vchody.*

[*Boogie, el aceitoso [Mastňák Boogie]*, 2009, překladatel neuveden]

Graf č. 7 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu *este*

2.3.1 Analýza: Výskyt demonstrativa *este* v nominálním syntagmatu se substantivem počitatelným, konkrétním, životným

Tato analýza se zaměřuje na určení respondentních prostředků demonstrativního determinantu *este* s určitým životným i neživotným, počitatelným, konkrétním substantivem. Pro účel této analýzy byla vybrána nominální syntagmata *este hombre*, která budou předmětem analýzy.

Nominální syntagma *este hombre* se v korpusu InterCorp vyskytuje v devíti případech. Nejfrekventovaněji se objevuje české demonstrativum *ten*, a to v šesti případech.

(44)

a. *¡Pero **este** hombre está muerto!*

b. **Ten** muž je mrtvý!

[*Boogie, el aceitoso [Masiňák Boogie]*, 2009, překladatel neuveden]

V jednom případě bylo použito demonstrativum *tenhle*.

(45)

a. [...] y **este** hombre debe estar casi 45 días ... con el yeso puesto.

b. [...] a **tenhle** chlap musí tu nohu mít aspoň 45 dní v sádře.

[*Los Santos inocentes*, 1984, překladatel neuveden]

Demonstrativum *tento* bylo použito rovněž v jednom případě.

(46)

a. *No sea unjusta, **este** hombre... acaba de salvarle la vida.*

b. **Tento** muž vám zachránil život.

[*Kika*, 1993, překladatel neuveden]

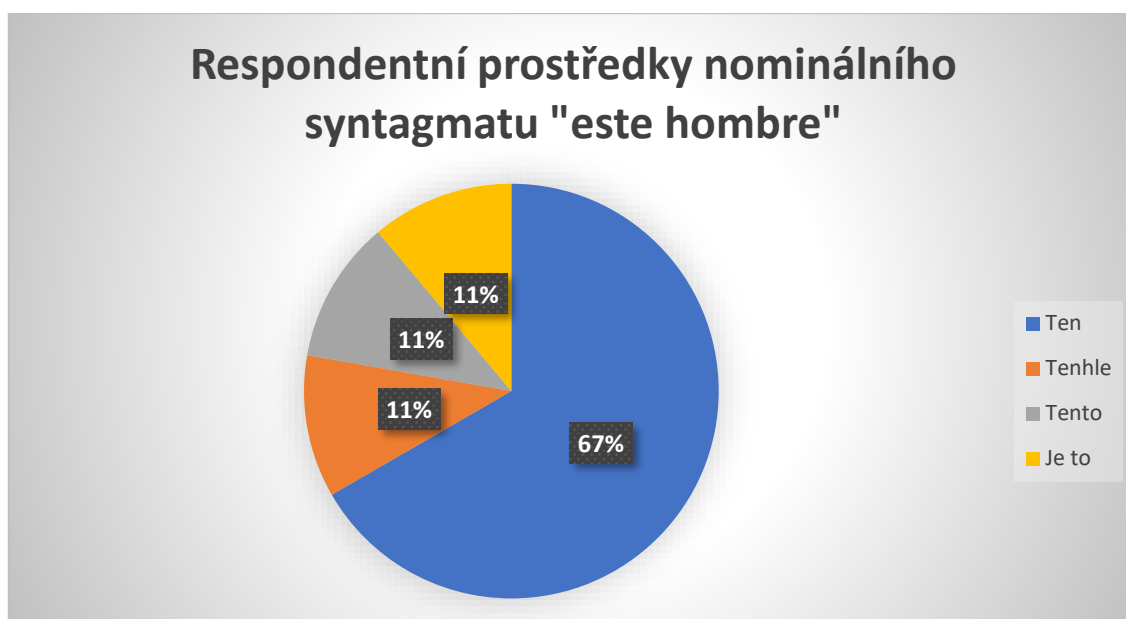
V posledním vzorku bylo v překladu vypuštěno substantivum *hombre*.

(47)

a. *Pero no se preocupe **este** hombre es bárbaro.*

b. *Nebojte, je to fakt machr.*

[*Bombon: El Perro [Psí život]*, 2004, překladatel neuveden]

Graf č. 8 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *este hombre*

Pro analýzu demonstrativa *este* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, neživotným v InterCorpu nebyla nalezena dostatečná data.

2.3.2 Výsledky výzkumu

Z tohoto výzkumu vyplývá, že v případě překladu demonstrativa *este* jsou nejfrekventovanějšími prostředky česká demonstrativa a z nich je nejvíce užívané demonstrativum *ten*.

Výsledkem analýzy ohledně výskytu demonstrativa *este* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, životným je, že nejvíce frekventovaný způsob překladu je pomocí českého demonstrativa *ten*. Toto demonstrativum bylo použito v 67 %.

2.4 Celková analýza demonstrativního determinantu *esa*

Podle výše zmíněného postupu vypracování praktické části v korpusu InterCorp dostaneme celkem 299 výskytů demonstrativa *esa*. Z těchto výskytů musíme stejně jako v případě demonstrativa *esta* nejdříve odfiltrovat ta demonstrativa, která neplní funkci determinantu [48]. Jelikož se tato práce zaměřuje na deiktickou funkci demonstrativ, dále vyloučíme také nominální syntagmata, kde determinant rozvíjí abstraktní substantivum [49]. Tímto postupem dostaneme 181 případů.

(48)

a. *Esa no se despierta.*

b. *Ta se nemůže probudit.*

[*Mujeres al borde de un ataque de nervios [Ženy na pokraji nervového zhroutení]*, 1988, překladatel neuveden]

(49)

a. *¿Cómo puedes tener esa fe?*

b. *Jak můžeš stále věřit?*

[*El topo [Krtek]*, 1970, překladatel neuveden]

Překlad prostřednictvím českého demonstrativa *ten, ta, to* a jejich tvary byl použit v 81 případech.

(50)

a. [...] *pero no entiendo cómo llega esa maleta a tu armario [...]*

b. [...] *ale stále nerozumím, jak se ten kufr objevil u tebe v šatníku.*

[*Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí]*, 2009, překlad Barbora Knobová]

(51)

a. *¿Esa puerta tiene cerrojo?*

b. *Dají se ty dveře zamknout?*

[*Los cronocrímenes [Uvěznění v čase]*, 2007, překlad: Barbora Knobová]

Demonstrativum *tenhle, tahle, tohle* a jejich ekvivalenty bylo užito pro překlad v 11 případech.

(52)

a. *¿Quién es **esa** chica?*

b. *Kdo je **tohle** děvče?*

[*Mar adentro [Hlas moře]*, 2004, překladatel neuveden]

(53)

a. *Vamos al médico, no me gusta **esa** pierna [...]*

b. *Jdeme k doktorovi, **tahle** noha se mi nelíbí [...]*

[*Los Santos inocentes*, 1984, překladatel neuveden]

Ve 3 případech byla demonstrativa přeložena pomocí českého *tamtén, tamta, tamto* a jejich tvary.

(54)

a. *Lleve esto a **esa** mesa.*

b. *Odneste do k **tamtomu** stolu.*

[*Ruta transnacional: A San Salvador por Los Ángeles*, 2006, překladatel neuveden]

(55)

a. *Tan sólo debes darle una patada a **esa** puerta.*

b. *Stačí, když vykopneš **tamty** dveře.*

[*Boogie, el aceitoso [Mastňák Boogie]*, 2009, překladatel neuveden]

Prostřednictvím českého demonstrativa *takový, taková, takové* a jejich příslušných tvarů byly španělské determinanty přeloženy ve 2 případech.

(56)

a. *[...] con **esa** cabeza y medio ciega.*

b. *[...] s **takovou** hlavou a napůl slepá.*

[*Volverás [Ty se vrátíš]*, 2002, překladatel neuveden]

Ve 3 případech byla k překladu užita zájmenná ukazovací příslovce.

(57)

a. *Si se fue por **esa** calle [...]*

b. *Ale on běžel **tudy**.*

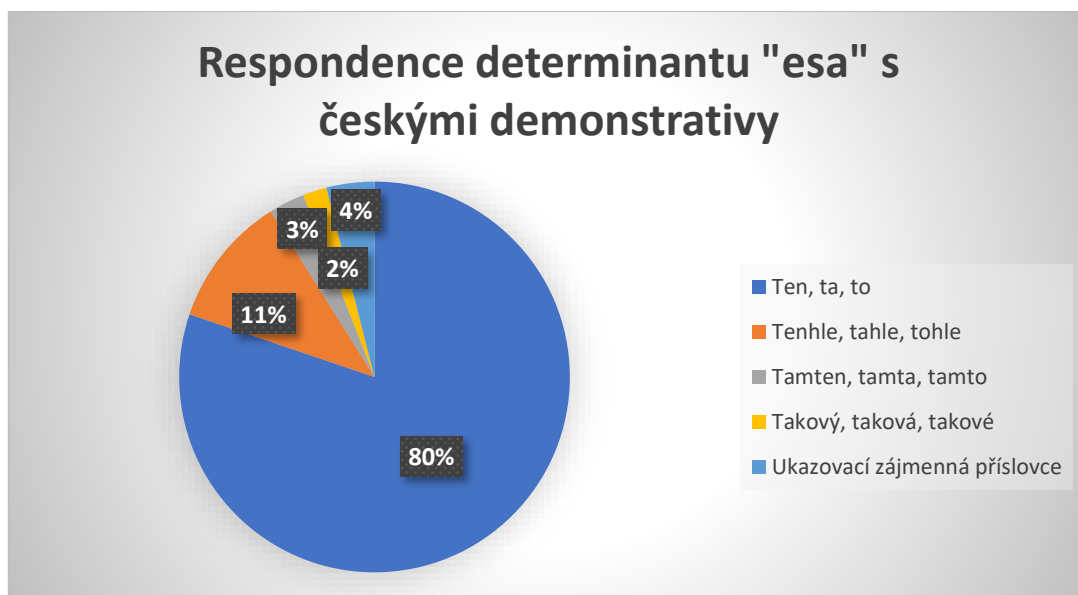
[*Tristana*, 1970, překladatel neuveden]

(58)

a. *No, no es buena idea ir a esa casa.*

b. *Ne, neměli bysme **tam** chodit.*

[*Los cronocrímenes [Uvěznění v čase]*, 2007, překlad: Barbora Knobová]

Graf č. 9 – Response de determinantu *esa* s českými demonstrativy

V 81 případech došlo k vypuštění demonstrativa v českém překladu.

(59)

a. *Él tenía pasión por **esa** yegua.*

b. *Miluje koně.*

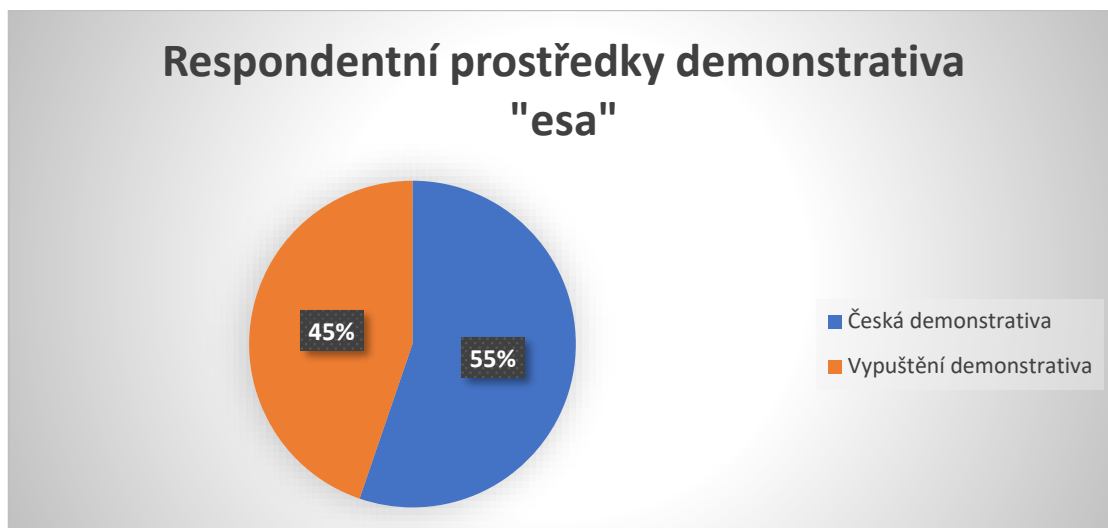
[*Géminis [Blíženci]*, 2005, překladatel neuveden]

(60)

a. ***Esa** pobre mujer [...]*

b. *Ubohá žena [...]*

[*El crimen del padre Amaro [Zločin pátera Amara]*, 2002, Zuzana Solanesová]

Graf č. 10 – Respondentní prostředky demonstrativy *esa*

2.4.1 Analýza: Výskyt demonstrativa *esa* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, (ne)životným

Předmětem této analýzy je určení respondentních prostředků španělské demonstrativního determinantu *esa* s určitým životným i neživotným, počítatelným, konkrétním substantivem. Pro účel této analýzy byla vybrána nominální syntagmata *esa mujer* a *esa casa*, která budou předmětem analýzy, ve které budeme opět pracovat s korpusem InterCorp.

2.4.1a Analýza nominálního syntagmatu *esa mujer*

Nominální syntagma *esa mujer* se v titulcích ke španělským filmům objevilo v 18 případech. Nejfrekventovaněji užívané bylo demonstrativum *ta*, které se vyskytlo ve 14 případech.

(61)

a. *Esa mujer es capaz de todo!*

b. *Ta žena je schopná všeho!*

[*Ženy na pokraji nervového zhroutení*], 1988, překladatel neuveden]

(62)

a. *Estoy dispuesta a darle una oportunidad a esa mujer si tu no te vas a El Salvador.*

b. *Dám té ženské příležitost, když neodjedeš do Salvadoru.*

[*Todo sobre mi madre [Vše o mé matce]*, 1999, překladatel neuveden]

Dalším demonstrativem, které bylo použito pro překlad je *tamta*, jehož prostřednictvím byl přeložen determinant v jednom případě.

(63)

a. *Como esa mujer.*

b. *Jako tamta žena.*

[*El topo [Krtek]*, 1970, překladatel neuveden]

Ve 2 případech bylo demonstrativum v překladu vypuštěno [64] a v jeden výskyt byl přeložen jiným způsobem, a to přídavným jménem *jiná* [65].

(64)

a. *¡Esa mujer tendría que estar encerrada!*

b. *Měli by ji zavřít!*

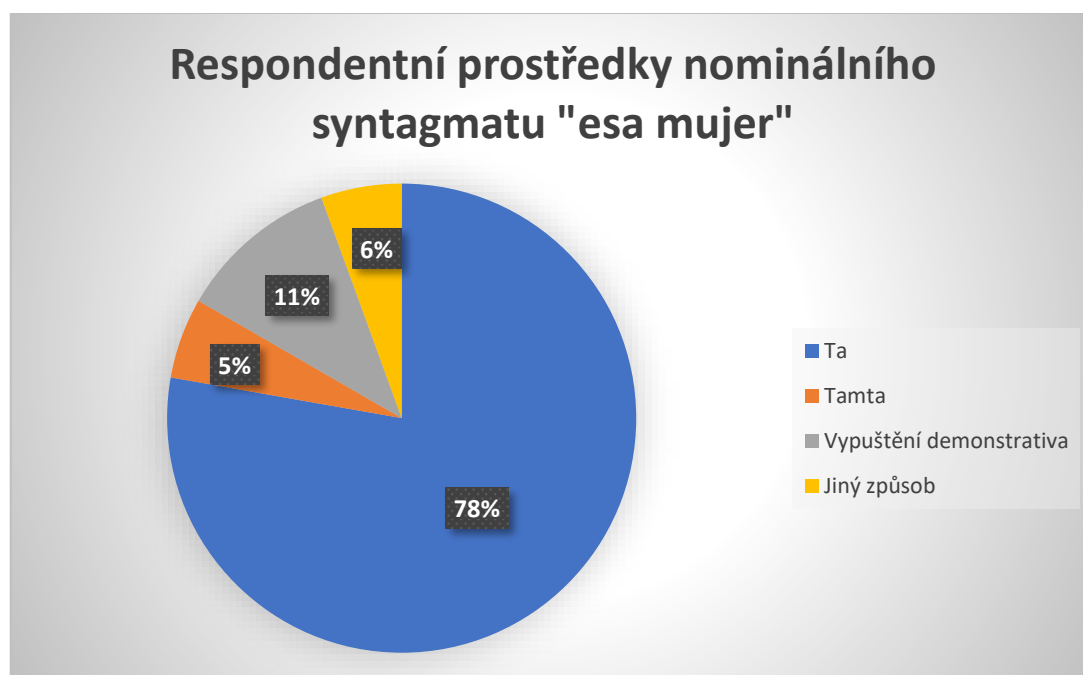
[*Kika*, 1993, překladatel neuveden]

(65)

a. *¿Por qué te acuestas con esa mujer?*

b. *Proč spíš s jinou ženou?*

[*Segunda piel*, 1999, překladatel neuveden]

Graf č. 11 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *esa mujer*

2.4.1b Analýza nominálního syntagmatu *esa casa*

Nominální syntagma *esa casa* se objevilo v titulcích v 6 případech. Nejvyužívanější je opět demonstrativum *ten*, které se objevilo ve dvou případech.

(66)

a. [...] *deja esa casa y vente conmigo.*

b. *Opust' ten dům a odjed' se mnou.*

[*Tristana*, 1970, překladatel neuveden]

Dalším využitým demonstrativem je ukazovací zájmenné příslovce *tam*, které se vyskytlo v jednom případě.

(67)

a. *No, no es buena idea ir a esa casa.*

b. *Ne, neměli bysme tam chodit.*

[*Los cronocrímenes [Uvěznění v čase]*, 2007, překlad: Barbora Knobová]

Ve 2 případech byl překlad vypuštěn [68]. A v jednom případě došlo k překladu pomocí zájmena *svůj* [69].

(68)

a. *Nunca vi tal concentración de mal gusto como en esa casa.*

b. *Ještě nikdy jsem neviděla v domě tolik špatného počasí.*

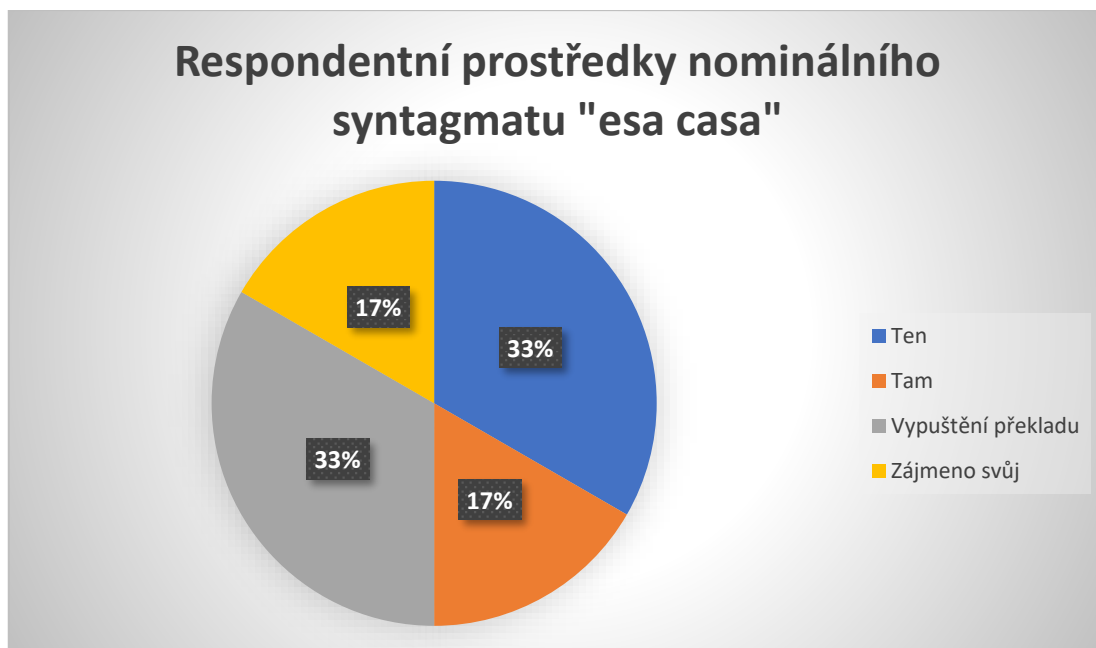
[*Géminis [Blíženci]*, 2005, překladatel neuveden]

(69)

a. *Pero Charlie convirtió esa casa en un hogar [...]*

b. [...] *ale Charlie dokázal vytvořit ve svém domku ohromný domov [...]*

[*Mi enemigo y yo*, 1944, překladatel neuveden]

Graf č. 12 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *esa casa*

2.4.2 Výsledky výzkumu

Z tohoto celkového výzkumu vyplývá, že k překladu španělského determinantu *esa* dochází v nejvíce případech za užití českých demonstrativ, nejužívanějším je *ten, ta, to*. Ze 181 případů bylo toto demonstrativum použito v 80 % překladech.

Výsledkem analýzy ohledně výskytu demonstrativa *esa* v nominálním syntagmatu s počítatelným, konkrétním, životným substantivem je, že i v tomto syntagmatu dochází v nejvíce případech k překladu prostřednictvím českého zájmena, nejvíce užívané je *ta*, a to v 78 %. V případě výzkumu respondentních prostředků nominálního syntagmatu *esa casa* rovněž vyplývá, že je největší tendence překládat tato syntagma prostřednictvím českých demonstrativ, avšak nelze jednoznačně určit, kterými. Demonstrativní zájmeno *ten* je použito ve stejném poměru jako ukazovací zájmenné příslovce *tam*.

2.5 Celková analýza demonstrativního determinantu *ese*

V případě demonstrativa *ese* bude postup stejný jako je výše uvedeno v analýze demonstrativa *este*. V sekci **Výchozí atribut** zvolíme možnost *word*.

Popsaným postupem dostaneme 336 výskytů, ze kterých odfiltrujeme výsledky, kde *ese* neplní funkci determinantu [70], [71], stejně tak odfiltrujeme také i ty výsledky, ve kterých determinant rozvíjí abstraktní substantivum [72], [73].

(70)

a. *Ese no sirve.*

b. *Nefunuje.*

[*Volverás [Ty se vrátíš]*, 2002, překladatel neuveden]

(71)

a. *Ese es tu problema.*

b. *To je tvůj problém.*

[*El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí]*, 2009, překlad: Lidmila Hružová]

(72)

a. *¿A qué debo **ese** honor?*

b. *Proč já?*

[*Tesis [Diplomová práce]*, 1996, překladatel neuveden]

(73)

a. *Pero ... ella ha perdido **ese** sentimiento amoroso.*

b. *No ale ... ztratila **ten** milující cit.*

[*Rubí*, 2004, překladatel neuveden]

K analýze zbyde tedy 186 výsledků. Z nich je ve 119 případech determinant přeložen prostřednictvím českého demonstrativa *ten, ta, to*.

(74)

a. *¿Por qué llevas **ese** guante negro?*

b. *Proč nosíte **tu** rukavici?*

[*La Barrera número 13*, 1913, překladatel neuveden]

(75)

a. ***Ese** hombre me tiene secuestrada.*

b. *Ten muž mě unesl.*

[*Boogie, el aceitoso [Mastňák Boogie]*, 2009, překladatel neuveden]

České demonstrativum *tenhle, tahle, tohle* bylo použito ve 3 případech.

(76)

a. *Ni el perro más fino haría lo que hace **ese** hombre, Iván.*

b. *Ani ten nejlepší pes by to nezvládl jak **tenhle** chlap, Iváne.*

[*Los Santos inocentes*, 1984, překladatel neuveden]

Ve dvou případech byl determinant přeložen pomocí českého demonstrativa *tento, tato, toto*.

(77)

a. Desde *ese* mercachifle, a los grandes industriales con negocios de millones, todos son iguales:

b. Všichni nám jenom pijí krev, od **těchto** obchodníků až po velké podnikatele.

[Tristana, 1970, překladatel neuveden]

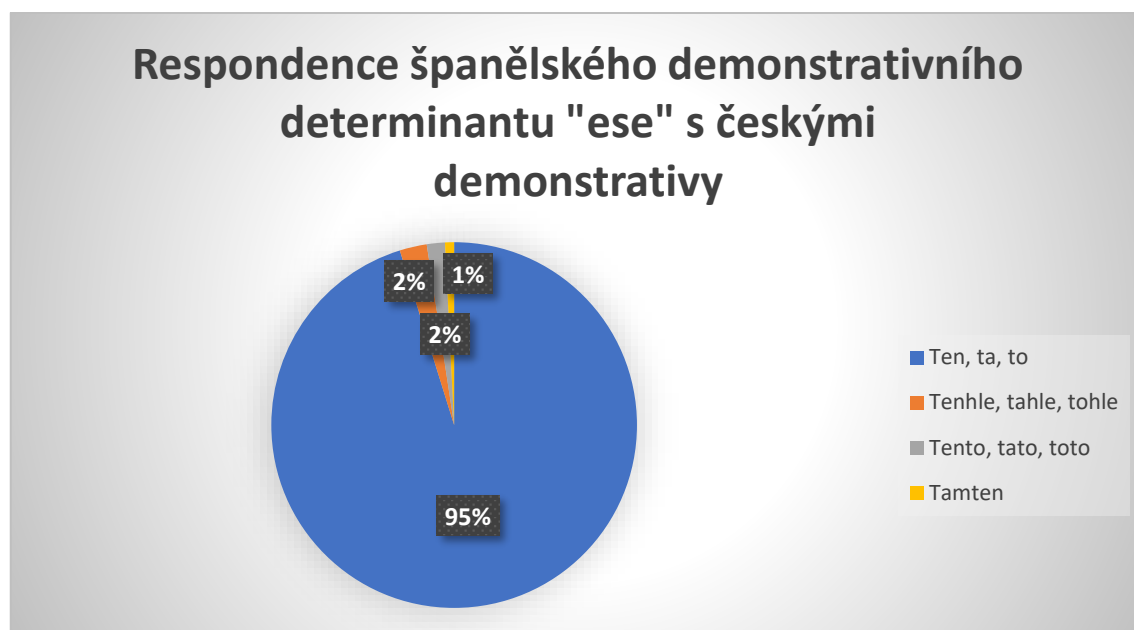
V jednom případě se také objevilo české demonstrativum *tamten*.

(78)

a. ¿Quién es *ese* hombre que está ahí?

b. Kdo je **tamten** člověk?

[Che: Part Two [Che: Guerilla, Che Guevara: Partyzánská válka], 2008, překladatel neuveden]

Graf č. 13 – Response španělského demonstrativního determinantu *ese* s českými demonstrativy

V 59 případech bylo demonstrativum z překladu vynecháno.

(79)

a. *Ese* avión no te pertenece a ti, sino a los contribuyentes.

b. Letadlo patří daňovým poplatníkům.

[Rubí, 2004, překladatel neuveden]

(80)

a. *Y ese niño ...*

b. *A chlapec.*

[*Segunda piel*, 1999, překladatel neuveden]

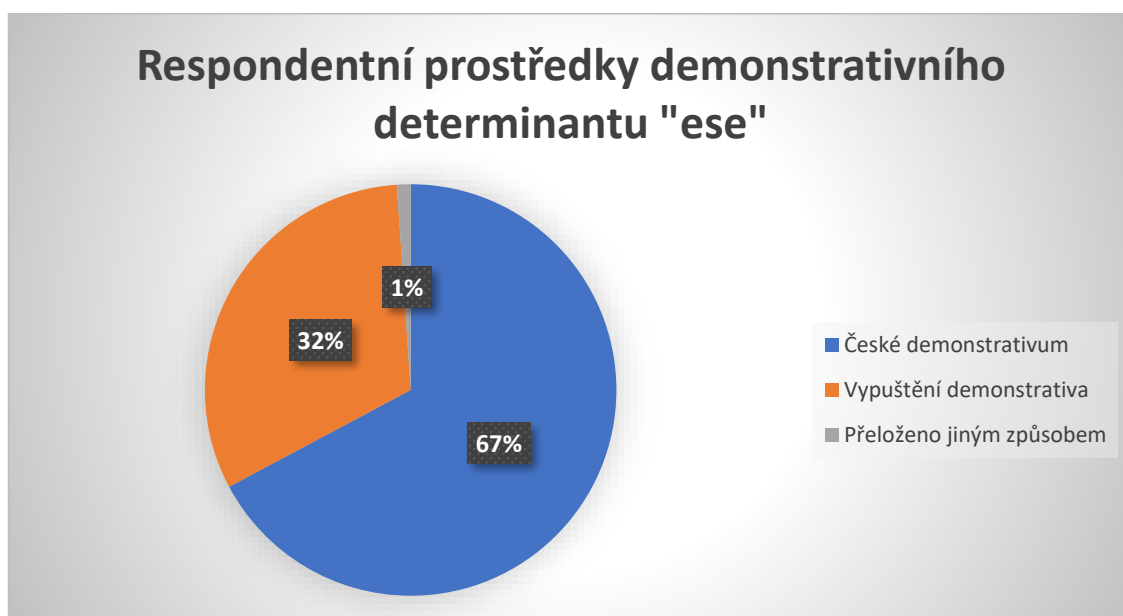
Ve dvou případech bylo demonstrativum do češtiny přeloženo jiným slovním druhem.

(81)

a. *Vuelva y pídale disculpas a ese señor.*

b. *Pújdeš a omluší se **svému** šéfovi.*

[*María, llena eres de gracia [María milostiplná]*, 2004, překladatel neuveden]

Graf č. 14 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu *ese*

2.5.1 Analýza: Výskyt demonstrativa *ese* v nominálním syntagmatu se substantivem počítelným, konkrétním, životným

Předmětem této analýzy je zjistit respondentní prostředky demonstrativního determinantu *ese* s určitým životným i neživotným, počítelným, konkrétním substantivem. Pro účel této analýzy bylo vybráno nominální syntagma *ese hombre*, které bude předmětem analýzy v korpusu InterCorp.

Nominální syntagma *ese hombre* se objevilo celkem ve 20 případech. Českým demonstrativem *ten* byl determinant přeložen ve 13 příkladech.

(82)

a. *Ese hombre es único.*

b. *Ten chlap je skvělý.*

[*Los Santos inocentes*, 1984, překladatel neuveden]

(83)

a. *Si lleva dos años con ese hombre, tiene que serlo.*

b. *Jestli vydržela s tím chlapem 2 roky, určitě musí být.*

[*Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí]*, 2009, překlad Barbora Knobová]

V jednom případě bylo k překladu využito demonstrativum *tenhle* a v jednom bylo rovněž použito *tamten* (viz příklady č. 76 a 78).

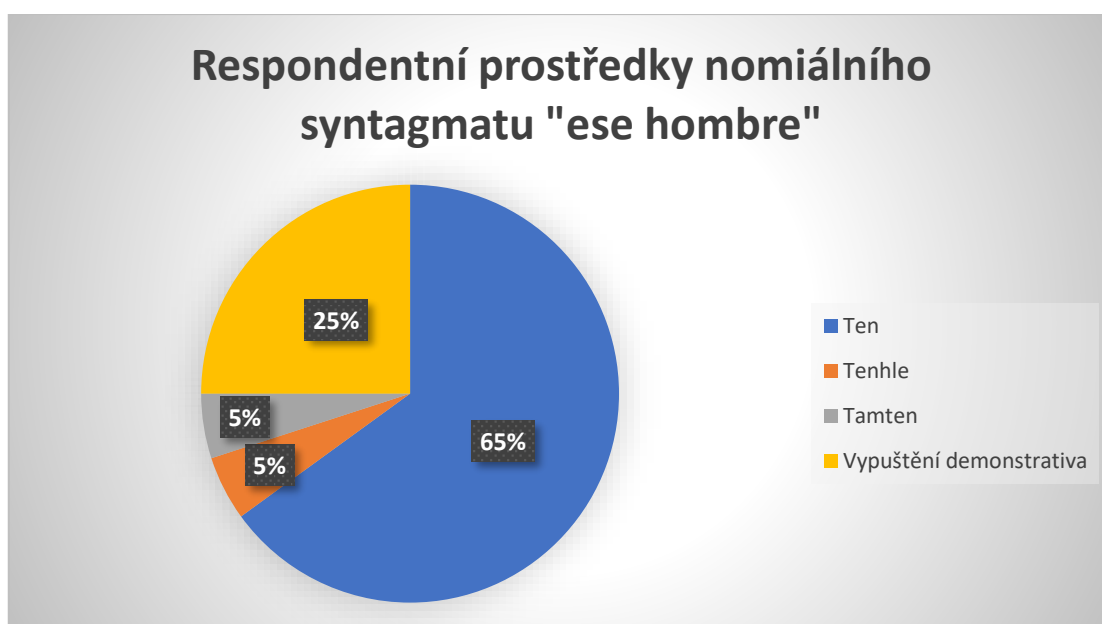
V pěti případech bylo demonstrativum z překladu vynecháno.

(84)

a. *Te he dicho que no hables con ese hombre.*

b. *Sakra, říkal jsem ti, že s ním nemáš mluvit!*

[*Che: Part Two [Che: Guerilla, Che Guevara: Partyzánská válka]*, 2008, překladatel neuveden]

Graf č. 15 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu *ese hombre*

Pro analýzu demonstrativa *ese* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, neživotným v InterCorpu nebyla nalezena dostatečná data.

2.5.2 Výsledky výzkumu

Z tohoto výzkumu vyplývá, že za respondentní prostředek španělského demonstrativního determinantu *ese* lze jednoznačně určit české *ten, ta, to*, které bylo užito v 95 %.

Výsledkem analýzy týkající se výskytu demonstrativa *ese* v nominálním syntagmatu s počítatelným, konkrétním a životným substantivem je, že nejvyužívanějším českým respondentem je opět české demonstrativum *ten* které bylo užito v 65 %.

2.6 Celková analýza demonstrativního determinantu *aquella*

V korpusu InterCorp omezeném jen na španělské titulky ke španělským filmům, které jsou přeloženy do českého jazyka bylo nalezeno 22 výskytů demonstrativa *aquella*. Podobně jako v předešlých analýzách, nejprve odfiltrujeme abstraktní substantiva [85], abychom se zaměřili na deiktickou funkci demonstrativ. Po tomto vyloučení zůstane 16 výskytů.

(85)

a. *Con **aquella** gracia inútil para siempre.*

b. *Tak půvabná a navždy tak nemohoucí.*

[*Tristana*, 1970, překladatel neuveden]

Z těchto 16 výskytů je ve 11 případech determinant *aquella* přeložen prostřednictvím českého demonstrativa *ten, ta, to*.

(86)

a. ***Aquella** moto!*

b. ***Tu** motorku!*

[*Mujeres al borde de un ataque de nervios [Ženy na pokraji nervového zhroucení]*, 1988, překladatel neuveden]

(87)

a. [...] *que la mera presencia de **aquella** mujer, me turbaba.*

b. [...] *že už jen samotná přítomnost té ženy mě rozrušuje.*

[*Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí]*, 2009, překlad Barbora Knobová]

V jednom případě bylo spojení *aquella noche* přeloženo pomocí ukazovacího zájmeného příslovce *tehdy*.

(88)

a. *Debería haberte arrancado los huevos **aquella** noche.*

b. *Měl jsem ti **tehdy** v noci utrhnout koule.*

[*Carne trémula [Na dno vášně]*, 1997, překladatel neuveden]

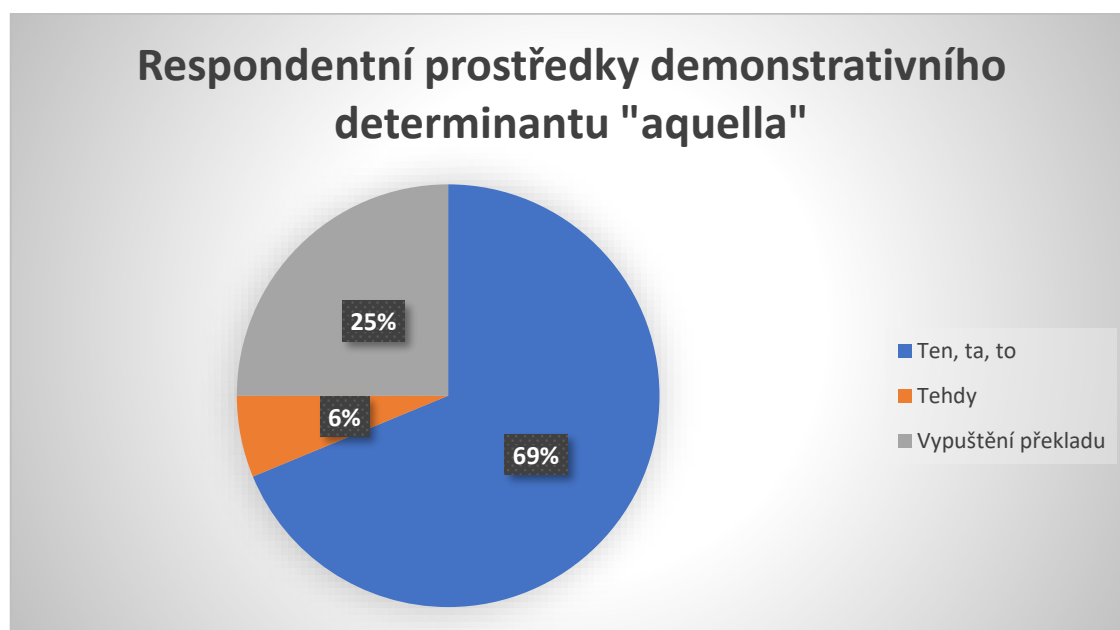
A ve zbývajících 4 případech bylo demonstrativum při překladu vypuštěno.

(89)

a. *Olvidada y perdida en la cima de **aquella** montaña fría y oscura.*

b. *Zapomenutá a ztracená na vrcholu hory ze studeného kamení, zůstala sama až na věky věků.*

[*El laberinto del Fauno [Faunův labyrint]*, 2006, překlad: Renata Prucklová]

Graf č. 16 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu *aquella*

Pro analýzu demonstrativa *aquella* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, životným i neživotným v InterCorpu nebyla nalezena dostatečná data.

2.6.1 Výsledky výzkumu

Z toho celkového výzkumu vyplývá, že nejfrekventovaněji užívané ekvivalenty španělského determinanty *aquella* jsou česká demonstrativa *ten, ta, to*, která byla pro překlad využita v 69 %.

2.7 Celková analýza demonstrativního determinantu *aquel*

Na dotaz *aquel* omezený na *lemma* jsme ze španělských titulků získali 13 výsledků. Po omezení případů, kdy *aquel* nebyl ve funkci determinantu [90] a kdy nerozvíjel konkrétní substantivum [91] jsme dostali pouze 4 výsledky.

(90)

a. *El señor de allá lo quiere hablar. ¿Aquel?*

b. *Tamten muž s vámi chce mluvit. Ten?*

[*Bombon: El Perro [Psí život]*, 2004, překladatel neuveden]

(91)

a. *Yo debí morir en aquel momento.*

b. *Měl jsem tedy hned zemřít.*

[*Mar adentro [Hlas moře]*, 2004, překladatel neuveden]

Ve dvou případech byl tento španělský determinant přeložen prostřednictvím demonstrativa *ten, ta to*.

(92)

a. *Aquel chico la utilizó para hacer un “snuff”.*

b. *Jsem si jistá, že ji ten kluk zabil. Použil ji pro ten snuff film.*

[*Tesis [Diplomová práce]*, 1996, překladatel neuveden]

(93)

a. *Arthur Miller no sabía cómo quitarse a aquel hombre de encima [...]*

b. *Arthur Miller nevěděl, jak se toho muže zbavit [...]*

[*Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí]*, 2009, překlad Barbora Knobová]

V jednom případě bylo k překladu použito demonstrativum *tenhle*.

(94)

a. *No podemos, porque **aquel** gringuito nos debe plata.*

b. *Nemůžeme, protože **tenhle** amík nám dluží peníze.*

[*Che: Part Two [Che: Guerilla, Che Guevara: Partyzánská válka]*, 2008, překladatel neuveden]

Rovněž v jednom případě byl determinant z překladu vynechán.

(95)

a. *Cuando **aquel** hombre nos descubra, nos matará a todos.*

b. *Až nás odhalí, nechá nás všechny zabít.*

[*El laberinto del Fauno [Faunův labyrint]*, 2006, překlad: Renata Prucklová]

Graf č. 17 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu *aquel*

Pro analýzu demonstrativa *aquel* v nominálním syntagmatu se substantivem počítatelným, konkrétním, životným i neživotným v InterCorpu nebyla nalezena dostatečná data.

2.7.1 Výsledky výzkumu

Výsledek tohoto celkového výzkumu je, že nejpoužívanějším ekvivalentem španělské *aquel* je české demonstrativum *ten*, které bylo použito pro překlad v 50 % procentech.

2.8 Shrnutí poznatků praktické části

Cílem praktické části bylo určit, jaká česká demonstrativa korespondují se španělskými. Dalším záměrem bylo také zjistit, které z českých demonstrativ je pro překlad nejfrekventovanější.

V případě demonstrativa *esta* nelze zcela jednoznačně určit jedno nejfrekventovanější české demonstrativum. Nejužívanější byla *tenhle*, *ten* a *tento* s jejich příslušnými tvary, ale také se v objevilo demonstrativum *takový*. V analýze 1 jsme došli k závěru, že nejužívanějším demonstrativem pro překlad nominálního syntagmatu *esta chica* je demonstrativum *ta*, naopak pro syntagma *esta casa* se jedná o demonstrativum *tento*. V případech, kdy se nacházelo demonstrativum *esta* v nominálním syntagmatu s adverbialním významem, byla tendence překládat demonstrativum do češtiny nikoliv českým demonstrativem, nýbrž adverbiem *dnes*.

Ve všech ostatní formách demonstrativních determinantů, tzn. *este*, *esa*, *ese*, *aquella*, *aquel*, byla nejfrekventovaněji užívána demonstrativa *ten*, *ta*, *to* v jejich příslušných tvarech. Tato demonstrativa se vždy u jednotlivých determinantů objevila v největším počtu.

Mezi další časté způsoby překladu patřila česká demonstrativa *tento* a *tenhle*. V některých případech se také objevila demonstrativa *takový* a *tamten*, jejich výskyt nebyl ale nijak markantní. V nominálních syntagmatech *esta casa* byl také značný výskyt ukazovacích zájmených příslovcí *tam*, *sem*, *tady*, *tu*.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme nejprve v teoretické části podle různých španělských i českých gramatik definovali skupiny determinantů se zaměřením na determinanty demonstrativní. Ty se ve španělštině rozlišují na tři typy především podle časové i místní vzdálenosti a vztahu k mluvčímu či posluchači. Konkrétně se jednalo o demonstrativní determinanty *este*, *ese*, *aquel*. Demonstrativa celkově se vyznačují pro ně charakteristickou deiktickou funkcí, kterou jsme blíže vysvětlili ve druhém úseku teoretické části. Podstatou této funkce je ukazování na určitý objekt v diskurzu. Tím se objekt identifikuje a odlišuje od ostatních a pomáhá tak adresátovi lépe pochopit mluvčího myšlenku. Demonstrativa mohou mít však také funkci anaforickou. Předmětem této funkce je odkazování na řečenou informaci v textu. K těmto funkcím jsme uvedli jednotlivé příklady a vysvětlili jsme rozdíly mezi nimi. Deiktickou funkci jsme také rozdělili do několika skupin podle různých hledisek. Ve třetím úseku teoretické části jsme se zaměřili na demonstrativa z pohledu české lingvistiky. Podle českých odborných publikací jsme stanovili jako nejtypičtější české demonstrativum *ten* a *tenhle*.

Na základě teoretické části jsme stanovili několik otázek, které jsme ověřovali v části praktické. V této části jsme pracovali s korpusem InterCorp. V něm jsme se zaměřili na překlad španělských titulků do češtiny tak, abychom dostali co nejvíce případů demonstrativ v deiktické funkci. Praktickou část jsme rozdělili na šest jednotlivých výzkumů. Každý výzkum se vztahoval k jednomu španělskému demonstrativnímu determinantu v jednotném čísle. U každého determinantu jsme nejdříve provedli jeho celkovou analýzu, tzn. že jsme probrali jeho výskyt v korpusu a u každého jsme zjišťovali, jakým způsobem je přeložený. Na základě těchto celkových analýz jsme poté provedli analýzy zaměřené na výskyt demonstrativního determinantu v nominálních syntagmatech s určitými a neurčitými substantivy. Tyto úzce zaměřené analýzy bohužel u některých determinantů nebylo možné provést kvůli malému množství výskytů. Z výzkumů jsme došli k několika závěrům ohledně stanovených hypotéz.

Jako první cíl jsme určili zjistit, jakými prostředky jsou překládány španělské demonstrativní determinanty do češtiny, zda mají nějaký český protiklad a jaký způsob překladu je nejfrekventovanější. V praktické části jsme došli ke zjištění, že demonstrativní determinanty jsou do češtiny překládány prostřednictvím českých ukazovacích zájmen a ukazovacích zájmených příslovcí. Také jsme ale zjistili, že

dochází k překladu způsobem vypuštění determinantu nebo využitím zcela jiného slovního druhu. Z těchto způsobů převažuje překlad ukazovacím zájmenem. To bylo použito v 59 %. Druhým nejfrekventovanějším způsobem bylo vypuštění determinantu z překladu. Tento způsob se objevil ve 34 % z celkového počtu výskytů.

Druhým cílem bylo stanovit, kterými českými demonstrativy jsou španělské demonstrativní determinanty překládány. Mezi tato česká demonstrativní zájmena patřila: *ten, tehle, tento, takový, tamten* (seřazeny podle počtu výskytů). Nejfrekventovanějším bylo tedy zájmeno *ten*, které bylo použito v 70 % z celkového počtu výskytů. Jelikož jsme tuto analýzu provedli u všech druhů demonstrativních determinantů lišících se podle vzdálenosti objektu od mluvčího a jelikož u všech těchto determinantů bylo nejvyužívanější demonstrativum *ten* (až na výjimku determinantu *esta*, kde jednoznačně nelze určit výsledek), lze tento výzkum uzavřít s výsledkem, že v češtině se ve většině případech nerozlišují demonstrativa podle vzdálenosti.

Tuto hypotézu jsme se nicméně rozhodli ještě ověřit důkladněji, a to porovnáním nominálních syntagmat: *este chica* a *esa mujer*, *esta casa – esa casa*, *este hombre – ese hombre*.

Výsledkem analýzy *esta chica – esa mujer* je, že v obou typech demonstrativa bylo nejvyužívanější české demonstrativum *ta*. Rozlišení vzdálenosti se tedy v českém překladu neprojevovalo. Ostatní demonstrativa se nicméně lišila. V případě *este* bylo také užito demonstrativum *tahle*, které signalizuje, že mluvčí ukazuje na referenta nacházejícího nedaleko. V případě *esa* se vyskytlo demonstrativum *tamta*. Toto demonstrativum jsme v teoretické části určily jako hovorové, které signalizuje druhý stupeň vzdálenosti, tedy že se popisovaný objekt vyskytuje ve větší vzdálenosti od mluvčího. Obě tato zájmena byla ale použita pouze v jednom případě. Z toho vyplývá, že ve většině případů se demonstrativa v překladu nerozlišují, ale jsou patrné i výjimky.

V případě analýzy nominálních syntagmat, kdy substantivum bylo neživotné *casa*, byla demonstrativa zcela odlišná. V případě syntagmatu *esta casa* byla v překladu nejvyužívanější ukazovací zájmenná příslovce *sem, tady, tu*. Která vyznačují blízkost popisovaného objektu. Ze zájmen bylo nejfrekventovanější *tento*. V případě syntagmatu *esa casa* se nejvíce vyskytovalo demonstrativum *ten*. Z této analýzy vyplývá, že v případě

těchto syntagmat se tendence rozlišovat demonstrativa dle vzdálenosti objektu k mluvčímu vyskytuje.

Poslední analýza se týkala porovnání překladů nominálních syntagmat *este – ese hombre*. Zde jsme stanovili, že nejvyužívanější demonstrativum pro překlad je české ukazovací zájmeno *ten*. Jinak se výsledky lišily pouze zájmeny *tento* a *tamten*. Tato zájmena byla ale obě použita pouze v jednom případě. Z této analýzy tedy vyplývá, že podobně jako u analýzy determinantu se substantivem v ženském rodě, se demonstrativa v češtině nerozlišují podle vzdálenosti objektu, přestože určitá tendence pro jejich odlišení existuje.

Resumen

Esta tesis se dedica a los medios correspondientes de los determinantes demostrativos en la lengua checa. Dado que los determinantes no existen en checo, prestamos atención a la forma en que se traducen al checo.

Esta tesis se divide en dos partes. La primera parte se dedica a la teoría del aspecto lingüístico. Describimos qué son los determinantes y qué propiedades tienen. De acuerdo con *Gramática didáctica del español* (Gómez Torrego, 2005) dividimos los determinantes a ciertos grupos según sus significados. En siguiente parte describimos los demostrativos. Mencionamos los pronombres y adverbios demostrativos. Sin embargo, enfocamos solo a los determinantes demostrativos y los dividimos en tres grupos. Al primer grupo incorporamos los determinantes *este, esta, estos, estas*. La propiedad principal que tienen es la determinación de un objeto que está en la cercanía del hablante. Otro tipo de los determinantes demostrativos son *ese, esa, esos, esas* cuales el hablante usa para determinar un objeto que está en una distancia no tan cercana como en el grupo primero. Y, por fin, al último tipo de los determinantes demostrativos pertenecen *aquel, aquella, aquellos, aquellas*. Este grupo significa la lejanía del objeto determinado. En la siguiente parte describimos la deixis, que es la función típica de los demostrativos. Deixis significa señalar a un objeto. También explicamos la diferencia que hay entre la deixis y anáfora. La función de anáfora es referir a una información en un texto. En la última parte de la parte teórica cubrimos los pronombres demostrativos checos. Puesto que, como se ya ha mencionado, los determinantes no se encuentran en checo, consideramos estos pronombres como los equivalentes de los determinantes.

En la segunda parte comprobamos en práctica las informaciones de la primera parte. Para ganar los ejemplos reales trabajamos con el corpus InterCorp. El InterCorp es uno de los componentes del proyecto Corpus Nacional Checo. El proyecto se creó en 1994 para que los datos lingüísticos estuvieran disponibles. Actualmente contiene más que tres mil millones de palabras.

A través del InterCorp analizamos los determinantes demostrativos *esta, este, esa, ese, aquella* y *aquel*. En el corpus enfocamos a la traducción de subtítulos de películas en español al checo, ya que nos interesan los determinantes demostrativos en función deíctica y desde nuestro punto de vista creemos que es son los subtítulos donde más aparece esta función.

El objetivo del análisis fue encontrar respuestas a tres preguntas. En primer lugar, nos interesan los métodos cómo se traducen los determinantes al checo. Al investigar todos los análisis, llegamos a la conclusión de que existen varios métodos de traducción. Estos métodos incluyen la traducción a través de un pronombre demostrativo. Este método fue el más utilizado. Otras formas son los adverbios demostrativos, omitir el determinante demostrativo o elegir una clase de palabras diferente.

En segundo lugar, nos propusimos fijar el pronombre demostrativo más utilizado. En lo que compete a este asunto llegamos a un resultado claro. En todos los casos de determinantes españoles, el pronombre checo *ten* fue el más elegido para la traducción. Este resultado sugiere que, en checo el demostrativo no se distingue por la distancia como en español. Por lo tanto, nos enfocamos en análisis de determinantes con un enfoque limitado con ciertos sustantivos. Analizamos las parejas *esta chica – esa mujer; este – ese hombre; esta casa – esa casa*. En cuanto a hacer el análisis de *aquella / aquel* + cierto sustantivo, no se encontraron bastante resultados. El resultado del análisis de *esta chica – esa mujer* fue que en ambos casos el pronombre más utilizado fue *ten*. Lo mismo ocurre con el resultado de la pareja *este – ese hombre*. Sin embargo, en ambos pares, aparecen otros pronombres ya distinguidos por la distancia. En cuanto al análisis del determinante con el sustantivo inanimado, en el caso de *esta casa*, fueron más utilizados los adverbios demostrativos. En el caso de *esa casa* fue el pronombre *ten*.

Aunque existen algunos casos, en los cuales aparece la tendencia de distinguir los determinantes demostrativos, la conclusión de esta investigación es que en el idioma checo los determinantes demostrativos no se suelen diferenciar en la traducción.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, Josef DUBSKÝ a Jana KRÁLOVÁ. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus, 1999. ISBN 80-7238-054-0.

CIFUENTES HONRUBIA, José Luis. *Lengua y espacio: Introducción al problema de la deixis en español*. Alicante: Universidad de Alicante, 1989. ISBN 84-86809-68-1.

CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*. Vydání druhé. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2812-7.

GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Volume único. Madrid: Ediciones SM, 2005. ISBN 85-7675-066-X.

KOMÁREK, Miroslav, Jan KOŘENSKÝ, Jan PETR a Jarmila VESELKOVÁ. *Mluvnice češtiny 2: Tvarosloví*. Praha: Academia, 1986. ISBN 80-210-0168-2.

PASTOR, Pilar. *La deixis locativa y el sistema de los demostrativos*. Madrid: Arco / Libros-La Muralla, S. L., 2017. ISBN 978-84-7635-957-0.

RAE. *Nueva gramática de la lengua española: Morfología y Sintaxis*. Madrid: España Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3245.

ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2205-9.

ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvistický interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.

Elektronické zdroje:

ALARCOS LLORACH, Emilio. *Los demostrativos en español* [online]. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: https://minerva.usc.es/xmlui/bitstream/handle/10347/3020/pg_055-066_verba3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

CREA. *Real Academia Española* [online]. Madrid: Real Academia Española, 2019 [cit. 2021-04-16]. Dostupné z: <https://www.rae.es/banco-de-datos/crea>

Český národní korpus. *Český národní korpus* [online]. Praha [cit. 2021-3-17]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/>

Slovo a slovesnost [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie Věd ČR, 2011 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3836>

CITOVANÉ FILMY V ABECEDNÍM POŘADÍ

Bombon: El Perro [Psí život] [film]. Režie CARLOS SORÍN. Argentina, Španělsko: Cinema Tropical, Guacamole Films, 2004.

Boogie, el aceitoso [Mastňák Boogie] [film]. Režie GUSTAVO COVA. Argentina: Illusion Sutidos, 2009.

Broken embraces [Los abrazos rotos, Rozervaná objetí] [film]. Režie PEDRO ALMODÓVAR. Španělsko: Universal Pictures International, 2009.

Carne trémula [Na dno vášně] [film]. Režie PEDRO ALMODÓVAR. Španělsko, Francie: Warner Sogefilms, CiBy 2000, 1997.

Camino [film]. Režie JAVIER FESSER. Španělsko: Altafilms, 2008.

Celda 211 [Cela 211 – Vězeňské peklo] [film] Režie DANIEL MONZÓN. Španělsko, Francie: Telecinco Cinema, 2009.

El crimen de padre Amaro [Zločin pátera Amara] [film]. Režie CARLOS CARRERA. Španělsko, Mexiko: Samuel Goldwyn Films: 2002.

El espinazo del diablo [Děblova páteř] [film]. Režie GUILLERMO DEL TORO. Španělsko, Mexiko: Warner Sogefilms A.I.E (España), 2001.

El laberinto del Fauno [Faunův labyrint] [film]. Režie GUILLERMO DEL TORO. Mexiko, Španělsko: Warner Bros. Pictures, 2006.

El mariachi [film]. Režie ROBERT RODRIGUEZ . USA, Mexiko: Columbia Pictures, Dimension Films.1993.

El secreto de sus ojos [Tajemství jejich očí] [film]. Režie JUAN JOSÉ CAMPANELLA. Argentina: Alta Classics, 2009.

El topo [Krtek] [film]. Režie ALEJANDRO JODOROWSKY. Mexiko:ABKCO Films, 1970.

Géminis [Bliženci] [film]. Režie ALBERTINA CARRI. Argentina, Francie: Fireball Pictures, 2005.

Che: Part Two [Che: Guerilla, Che Guevara: Partyzánská válka] [film]. Režie STEVEN SODERBERGH. Španělsko: Morena Films, Německo, Francie: Warner Bros., USA: IFC Films, 2008

Kika [film]. Režie PEDRO ALMODÓVAR, Španělsko: Warner Sogefilms, 1993.

La Barrera número 13 [film]. Režie JOSÉ MARÍA CODINA, Španělsko: Films Cuesta, 1913.

La caza [Hon] [film]. Režie CARLOS SAURA. Španělsko, 1966.

Leonera [V kleci] [film]. Režie PABLO TRAPERO. Argentina, Jižní Korea, Brazílie: Matanza Cine, 2008.

Los cronocrímenes [Uvěznění v čase] [film]. Režie NACHO VIGALONDO. Španělsko: Karbo Vantas Entertainment, 2007.

Los Santos inocentes [film]. Režie MARIO CAMUS. Španělsko: Universal Pictures International Spain: 1984.

Mar adentro [Hlas moře] [film]. Režie ALEJANDRO AMENÁBAR. Španělsko, Francie, Itálie: Fine Line Features, 2004.

María, llena eres de gracia [María milostiplná] [film]. Režie JOSHUA MARTSON. Kolumbie, USA: Fine Line Features, 2004,

Mi enemigo y yo [film]. Režie RAMÓN QUADRENY. Španělsko: Producciones Campa, CIFESA, 1944.

Modernidad barbara [film]. Režie CARLOS MENDOZA. Mexiko, Španělsko: Canal 6 de Julio, 1989.

Mujeres al borde de un ataque de nervios [Ženy na pokraji nervového zhroutení] [film]. Režie PEDRO ALMODÓVAR, Španělsko: Lauren Films, 1988.

Rubí [seriál]. Režie YOLANDA VARGAS DULCHÉ. Mexiko: Televisa Internacional, 2004.

Ruta transnacional: A San Salvador por Los Ángeles [film]. Režie DIEGO FENTON, JUAN NARVÁEZ. Mexiko: Juan Narvárez Producciones, 2006.

Segunda piel [film]. Režie GERARDO VERA. Španělsko: Vía Digital, 1999.

Tesis [Diplomová práce] [film]. Režie ALEJANDRO AMENÁBAR. Španělsko: Las Producciones del Escorpión, S.L, 1996.

Todo sobre mi madre [Vše o mé matce] [film]. Režie PEDRO ALMODÓVAR, Španělsko, Francie: Warner Sogefilms, 1999.

Tristana [film]. Režie LUIS BUÑEL. Španělsko, Francie, Itálie: Mercurio Films S.A, Valoria Films, Dear Film, 1970.

Volverás [Ty se vrátíš][film]. Režie ANTONIO CHAVARRÍAS. Španělsko: Altavista Films, 2002.

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek č. 1 – Práce s korpusem	22
Obrázek č. 2 – Omezení hledání	22
Obrázek č. 3 – Funkce Konkordance, Vzorek	23
Obrázek č. 4 – Výchozí atribut	32
Graf č. 1 - Response determinantu esta s českými demonstrativy.....	25
Graf č. 2 - Respondentní prostředky demonstrativního determinantu esta.....	26
Graf č. 3 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu esta chica.....	27
Graf č. 4 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu esta casa	29
Graf č. 5 – Respondentní prostředky demonstrativa esta v nominálním syntagmatu s adverbialním významem	31
Graf č. 6 – Respondentní prostředky českých demonstrativ determinantu este	34
Graf č. 7 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu este	35
Graf č. 8 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu este hombre	37
Graf č. 9 – Response determinantu esa s českými demonstrativy	40
Graf č. 10 – Respondentní prostředky demonstrativy esa	41
Graf č. 11 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu esa mujer	42
Graf č. 12 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu esa casa.....	44
Graf č. 13 – Response španělského demonstrativního determinantu ese s českými demonstrativy.....	46
Graf č. 14 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu ese	47
Graf č. 15 – Respondentní prostředky nominálního syntagmatu ese hombre	48
Graf č. 16 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu aquella.....	50
Graf č. 17 – Respondentní prostředky demonstrativního determinantu aquel	52